

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

“samtalskort kan användas överallt”

Socionomers erfarenheter av samtalskort i socialt arbete
med barn

Sakarias Adlouni & Nils Dahlvig

Kandidat/magister/masteruppsats SOPB63

Aktuell termin VT 2023

Antal ord **15 000**

Handledare: Carina Gallo

Abstract

Author(s): Sakarias Adlouni & Nils Dahlvig

Title: “Conversation cards can be used everywhere” - Social workers experiences of conversation cards in social work with children

Supervisor: Carina Gallo

Assessor:

Conversations with children have always been relevant in social work. Conversation cards are decks of cards that can represent many different things, and they are a help to the child and social worker in their communication. The cards can, for example represent images of bears that express different emotions, but there are also card decks that represent people, situations or text that the social worker and child can converse about. Via the cards, the child is enabled in showing the social worker how they feel and what they think about different areas in their life. In this study, we wanted to put into words how the conversation cards are used, what effects conversation cards have on the children, and what challenges there are with using the cards. We have used five semi-structured interviews with social workers who use, or have used conversation cards in their professional conversations with children. Findings show that via the cards, the child is enabled to communicate with the social worker and show the social worker how they feel and what they think about different areas in their life. The cards are shown to be effective in helping the child express their feelings. The cards also help in creating a child friendly environment and strengthens the alliance between social worker and child. The cards can also be used in other ways, and it is really only the social worker and the child who can put an end to the many ideas on how the cards can be used.

Key words: Conversation cards, Children, Social work, Communication, Conversations with children, Dialogue cards.

Förord

Vi vill passa på och rikta ett stort tack till alla socionomer som har ställt upp på att genomföra vår studie om ett outforskat område inom socialt arbete. Stort tack! Vi har lyckats skapa ny kunskap inom ett område som är spännande, roligt och som används frekvent idag inom socialt arbete. Vår ambition är att så många som möjligt ska få ta del av denna studie för att få ny insikt i vilka effekter samtalskort som metod har inom socialt arbete, på så sätt kan fler yrkesverksamma ta del av en metod som verkligen gör skillnad. Vi vill också passa på och tacka vår handledare Carina Gallo som har fått hjälpa oss att tänka om då vi fastnade i skrivandet, speciellt kring tidigare forskning där det var som svårast. Ett stort tack går även till vår bibliotekarie vid Lunds universitet Anna Pettersson som har hjälpt oss försöka att hitta relevant forskning inom socialt arbete med samtalskort.

Abstract	2
1. Problemformulering	5
1.2 Syfte & frågeställningar	8
1.3 Arbetsfördelning	8
2. Kunskapsläge	8
2.1 Litteratursökning & artikelsökning	9
2.2 Lekbaserade metoder	9
2.3 Användandet	10
2.3.1 Lekbaserade medel	10
2.3.2 Samtalskort	11
2.4 Effekter för barnet	12
2.4.1 Lekbaserade medel	12
2.4.2 Samtalskort	14
2.5 Utmaningar	14
2.5.1 Lekbaserade metoder	14
2.5.2 Samtalskort	15
3. Teori	16
3.1 Urie, Bronfenbrenner teori om ekologi för mänsklig utveckling	16
3.1.2 Mikrosystemet, mesosystemet, exosystemet och makrosystemet	17
3.2 Maslows teori om mänsklig behovsmotivation (behovspyramiden).	18
3.2.1 Fysiologi, trygghet, gemenskap, självkänsla och självförverkligande	19
3.2.2 Kritik mot Maslows behovspyramid	20
4. Metod	21
4.1 Förförståelse	21
4.1 Metodval	21
4.2 Urval & Genomförande	22
4.3 Analysmetod	23
4.4 Metodens förtjänster och begränsningar	24
4.5 Tillförlitlighet	25
5. Etiska överväganden	26
6. Resultat & Analys	27
6.1 Intervjudeltagarna	28
6.2 Användandet av samtalskort	28
6.2.1 Kontexter	29
6.2.2 Kartlägga och inhämta information	31
6.2.3 Terapi och känslaskola	33
6.3 Effekter av samtalskort i samtal med barn	35
6.3.1 Känslor och kommunikation	35
6.3.2 Barnvänligare samtalsklimat	38
6.3.3 Bygga allians	40

6.4 Utmaningar med samtalskort	42
6.4.1 Feltolkning och missförstånd	42
6.4.2 Tidsaspekten och att spela korten rätt	43
6.4.3 Att locka - Etiskt försvarbart?	45
8. Referenser	48
8.1 Vetenskapliga artiklar	48
8.2 Litteratur	50
8.3 Hemsidor	51
9. Bilagor	53
9.1 Informationsbrev	53
9.2 Samtyckesblankett	54
9.3 Intervjuguide	55

1. Problemformulering

Barn, hur fantastiska de än är, saknar de kognitiva förmågorna att ta hand om sig själva och kan därför råka ut för utnyttjande och försummelse av andra. Barn är därför i behov av skydd och omsorg från vuxna/äldre människor. Socialarbetare som arbetar med barn har skyldigheter att se till att barnen lever i en säker miljö och att de inte utsätts för fara. Kraven från FN:s barnkonvention, och även många länders egna lagar, kräver även att barn ska komma till tals, och att deras åsikter och upplevelser ska tas på största allvar. Mängden fall där barn är i fara kan dock ibland vara överväldigande för socialarbetare, och socialarbetare kan ha svårt att lyckas med sitt uppdrag att beskydda alla barn (O'Reilly och Dolan, 2015, s. 1192. Herring, 2023, s. 1509, UNICEF Sverige, 2020).

Det är brist på barnvänliga samtalsverktyg som kan användas av barnomsorgspersonal och socialarbetare för att hjälpa barn att komma till tals och få sina röster hörda utan att bli påverkade av sina föräldrar. Forskning visar att barn behöver meningsfulla sätt att kommunicera, som är centrerade kring barnen. Socialarbetare som talar direkt med barnet, som till en vuxen, är argumenterat för att inte vara ett effektivt sätt i många lägen att samtala med barn. Barns kommunikation börjar nämligen redan vid födseln och mycket av deras kommunikation behöver inte vara endast verbal, utan kan ske på många olika sätt (Handley & Doyle, 2012: 445; Mlotshwa & Mthembu 2021:443; O'Reilly och Dolan, 2015:1193).

Samtalsredskap som används inom socialt arbete med barn har enligt tidigare forskning uppgetts vara positiva i samtal och utredningar med barn som utreds av socialtjänsten. O'Reilly och Dolan (2015, s. 1191-1195) anger hur socialarbetare som använder sig av barncentrerade samtalsredskap som metoder i samtal uppgett att dessa upplever att barnen känner en stor glädje när dessa metoder används. Socialarbetare uppger även att de känner en större entusiasm i sitt arbete när de får använda sådana metoder i sitt arbete, och att de får en närmare inblick i barnens egna värld och att kommunikationen blivit bra. Barncentrerade metoder är i detta fall lekbaserade redskap i form av att rita, måla, leka, men även användning av kort och bilder som symboliserar olika aspekter av barnets liv, och vad de önskar i framtiden (ibid, 2015).

I Mlotshwa & Mthembus (2021) forskningsartikel om barnvänliga samtalsverktyg fokuserar de på hur samtalsredskap kan vara till hjälp i kommunikationen med barn. Samtals-korten (CAT) är ett svar på bristen på verktyg att använda för att exempelvis tidigt identifiera misshandel hos barn. I Afrika där studien är gjord, är det många barn som utsätts för negativa barndomsupplevelser som övergrepp, våld och fattigdom och det är många barn som inte har tillräckligt utvecklade verbala artikulationsfärdigheter för att uttrycka sina erfarenheter fullt ut. För att lindra barns exponering för negativa barndomsupplevelser och för att säkerställa att läkning äger rum måste socialarbetare använda barnvänliga samtalsverktyg som ger säkra ingångspunkter till barnets värld, samtidigt som de lockar fram värdefull information. Genom att använda samtalskort i ett samtal visar även Aronsson & Hundeide att det möjligtvis kan vara enklare för barn att konversera och föra en diskussion kring handlanden genom att använda någon form av figur eller bildstöd. Mlotshwa & Mthembu lyfter att samtalskort är ett barnvänligt verktyg som har inkorporerat färg, bilder och lek för att skapa ett deltagande och positiva barnsamtal (Mlotshwa & Mthembu 2021, s. 443, 447. Aronsson & Hundeide, 2002).

Mlotshwa & Mthembu lyfter effekter med att använda samtalskort med barn. När en socialarbetare försökte få information från ett barn svarade barnet endast med tystnad eller med ett ordsvar såsom ja eller nej. När samtalskorten introducerades så upplevde barnet att det var någon typ av lek eller utmaning i form av spel. Så fort socialarbetaren uppgav "Jag har en bild" blev det spännande för barnet. Genom den spänningen skapade det en miljö som gjorde barnet villig att prata med socialarbetaren. Studien visar att barn gillar färg och lek, och genom att använda samtalskort delade barnet information om sig själv, och korten blev ett sätt som uppmuntrade barnen att delta (Mlotshwa & Mthembu 2021, s. 449).

Handley och Doyle (2014) utforskade socialarbetares syn på deras färdigheter och kompetenser när de samtalar med barn. De fann att socialarbetare kände att de hade några användbara färdigheter. Dock fann de även att det fanns brister i socialarbetarnas förmåga att engagera sig i kreativa lektekniker. Brist på adekvat kunskap om innovativa, olika eller inhemska verktyg och strategier för att förbättra kommunikation med barn är ett hinder för effektiv barnrådgivning. Socialarbetare har även uppgett att samtalsredskap kan ta upp mycket av tiden med barnet, och att de kunde tycka det är svårt att veta hur man ska använda tiden på bästa sätt, och vilka barn som behöver mer tid med samtalskorten och samtalsredskapen, och vilka barn socialarbetaren behöver prata direkt med (Husby et al. 2018, Mlotshwa & Mthembu 2021 s. 446. O'Reilly och Dolan, 2015, s. 1204).

Lite forskning har gjorts kring samtalskort, men även andra samtalsredskap i samtal med barn. Utbudet av samtalsredskap och samtalskort är kanske inte heller jättestort idag i proportion till behovet, även om det faktiskt finns en hel del redskap.

Forskningen pekar på att samtalskort har en god effekt på både barn och socialarbetare, och på grund av den kunskapslucka som existerar inom området finner vi forskningsområdet högst intressant, relevant och viktigt för socialt arbete idag. Då barn är en ytterst viktig och sårbar målgrupp, som är i behov av god kommunikation med socialtjänsten och andra instanser som arbetar för att skydda barnet, vill vi med denna studie undersöka vilka effekter socionomer upplever att samtalskort har i samtal med barn. Förhoppningsvis kan resultaten komma att bli betydelsefulla för det sociala arbetet.

1.2 Syfte & frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka socionomers syn på vilka effekter samtalskort har, hur samtalskort används och vilka utmaningar de har i samtal med barn.

1. Hur använder socionomer samtalskort som redskap i samtal med barn?
2. Vilka effekter upplever socionomer att samtalskort har i deras samtal med barn?
3. Vilka utmaningar ser socionomer vid användandet av samtalskort i samtal med barn?

1.3 Arbetsfördelning

Vi tillsammans har inte gjort något arbetskontrakt men vi har muntligt lagt en strukturerad plan för hur vårt arbete skall fördelas. Vi har diskuterat i omgångar om hur vår C-uppsats skall upprättas och vilken ambitionsnivå vi vill att uppsatsen skall vara. Vi gemensamt har haft som mål att ligga i fas med handledarens direktiv om processgången. Vi har muntligt kommit överens om att det är eget arbete som vi först och främst kommer att dela upp mellan oss för att på distans kunna arbeta effektivt, då vi inte bor i samma stad. Våra gemensamma arbetstider är främst förmiddagar mellan 09-12.00 där vi tillsammans går igenom eller arbetar

med uppsatsen, därefter är det fritt att arbeta när vi har möjlighet. Samarbetet har varit gott, och vi har lyckats fördela arbetsbördan lika, och upprätthållit en lika ambitionsnivå.

2. Kunskapsläge

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning. Vi väljer att presentera forskningen under tre rubriker som är tagna från våra frågeställningar: Användning, effekter och utmaningar. Under dessa kommer vi även presentera ytterligare två underrubriker. Dessa underrubriker är: "Lekbaserade metoder" samt "Samtalskort". Vi väljer att bredda den tidigare forskningen till lekbaserade metoder eftersom detta är ett bredare begrepp av de metoder som bygger på lek med barnet (Dijkstra-de Neijs et al. 2021, s. 1588). Samtalskort är en lekbaserad metod (Mlotshwa & Mthembu, 2021, s. 446, 449), och således blir lekbaserade metoder en breddning inom vårt kunskapsläge. Vi breddar på detta sätt, eftersom vi inte hittat tillräckligt med forskning om samtalskort i samtal med barn i socialt arbete. Analyserna kring andra lekbaserade metoder är av relevans i detta arbete eftersom samtalskort även är en slags lekbaserad metod (ibid 2021, s. 446).

2.1 Litteratursökning & artikelsökning

De olika plattformar vi har använt oss av för att söka tidigare forskning har varit LUBsearch, Swepub, Google scholar, Libris, och litteratur. De ord vi sökt på är: "samtalskort", "samtal", "barnsamtal", "socialt arbete", "samtalsstöd", "samtal med barn", "barn-bedömningsverktyg" mm. Vi har även använt engelska sökord som: "Communication" "Children" "Social work" "Play therapy" "Dialogue cards" "Conversation cards". Vi har även använt artiklar som vi hittat i referenslistor, och letat efter artiklar och/eller avhandlingar som är refereegranskade. Sökorden har vi även kombinerat med varandra. Vi har även bekantat oss med relevant litteratur i syfte att eftersöka forskningsreferenser. Vi har sökt nationellt och internationellt för att leta brett efter kunskap och nedan presenteras den forskning som vi funnit och som vi finner är mest relevant för vår uppsats, men resultaten har varit begränsade. Det funna materialet angående samtalskort och lekbaserade medel är vetenskapliga artiklar, som vi presenterar nedan. Vi bad även en bibliotekarie hjälpa oss hitta relevanta artiklar, men endast en artikel som bibliotekarien hittade kunde vi använda.

2.2 Lekbaserade metoder

Lek har länge varit erkänt som det primära sättet att lära sig om barn, och lek är även det sätt som barn föredrar att kommunicera på (O'Reilly & Dolan 2015, s. 1192). Barncentrerade metoder kan vara sådant som att leka med sand, rita, måla, bygga med leksaker eller använda olika typer av kort och samtalskort, och kan användas av socialarbetare i utredande samtal med barn (O'Reilly & Dolan 2015, s. 1191, 1200ff; Mlotshwa & Mthembu 2021, s. 446). Lekbaserade medel kan även användas i terapi, och kallas lekterapi (Stulmaker och Ray 2015, s. 128). I denna terapi väljer terapeuten eller socialarbetaren ut leksaker som barnet kan välja mellan att leka med, och uttrycka sina känslor genom dem (Stulmaker och Ray 2015 s. 128; Brown och Lynch 2022, s. 252f). Genom denna terapi kan barnet lära sig hantera livssituationer och bli läkta från tidigare trauman och underliggande psykogiska och emotionella problem (ibid 2022, s. 252f). Ytterligare användning kan vara att socialarbetaren eller terapeuten låter barnet leka med någonting, medan de samtalar om hur barnet mår och vad som pågår i barnets liv (Van Nijnatten & Van Doorn 2013, s. 761 ff). Lekterapi började användas så tidigt som 1930, och har genom åren tills idag visat goda resultat hos barn i att bearbeta och hantera trauman och dåligt psykiskt mående, enligt olika studier som gjorts kring ämnet (Drisko et al. 2020, s. 715 ff).

2.3 Användandet

2.3.1 Lekbaserade medel

Lekbaserade medel används i många olika situationer och sammanhang (O'Reilly & Dolan, 2015 s. 1192-1193; Van Nijnatten & Van Doorn, 2013, s. 771). Exempelvis används lekbaserade metoder bland annat av myndigheter i samtal när man vill samtala med barn om någonting, eller hjälpa barnet på något sätt. Ofta är det socialarbetare eller terapeuter som vill utreda hur barnet mår, eller identifiera eventuell fara som barnet kan tänkas befinna sig i (O'Reilly & Dolan, 2015, s. 1192; Mlotshwa & Mthembu 2021, s. 443ff). Socialarbetare kan även använda lek i situationer när de vill skapa allians med barnen, och få reda på information om barnet (De Costa et al. 2023, s. 351). Vidare kan lek användas i terapeutiska sammanhang av terapeuter och socionomer och kallas "lekterapi" (Parker et al. 2021, s. 4; Van Nijnatten & Van Doorn 2013, s. 767). Lekterapi kan i sin tur se olika ut och användas i olika situationer,

men framförallt används terapin för att hjälpa barnet läkas från traumatiska livshändelser (Stulmaker och Ray 2015, s. 128).

Det finns flera olika sätt att använda lekbaserade metoder (O'Reilly & Dolan 2015, s. 1192f; Stulmaker och Ray 2015, s. 128; Van Nijnatten & Van Doorn 2013, s. 771). Ett sätt som lek kan appliceras i samtal med barn är genom att låta barnet rita, måla, leka med sand, mm. I sådana situationer kan socialarbetaren använda leken för att samtala kring olika områden av barnets liv, och även låta barnet visa, genom leken, vad barnet varit med om, och på så sätt få reda på information om vad som hänt barnet, och hur barnet mår (O'Reilly & Dolan, 2015, s. 1200ff). Med denna information kan socialarbetaren sedan vidta åtgärder som krävs för att barnet ska få ett så bra liv som möjligt, och som ligger inom socialarbetarens makt att se till (ibid 2015, s. 1200ff). Ytterligare metoder som används är lekterapi. Denna metod är bred och kan se ut på olika sätt: Bland annat kan socialarbetaren eller terapeuten låta barnet leka med någonting, som till exempel ett pussel, och samtidigt samtala med barnet om diverse situationer och uppdatera sig om statusen i barnets liv, som en slags uppföljning av barnets mående, för att sedan hjälpa barnet om det behövs (Parker et al. 2021, s. 4; Van Nijnatten & Van Doorn 2013, s. 767). En annan metod som kan användas är barn-centrerad lek. Här är barnet i fokus, och får styra leken i mångt och mycket (De Costa et al. 2023, s. 351). Exempelvis kan barnet ta med sig sin egen nallebjörn, och låta nallebjörnen prata på barnets vägnar, och blir på så sätt en slags indirekt interaktion, som ändå är lekfull för barnet (ibid). I terapi kallas metoden "Lekterapi", och kan även den se ut på lite olika sätt (Brown och Lynch, 2022, s. 252). En form av lekterapi heter "Child-centered play therapy" (CCPT). I denna metod får barnet välja mellan många olika leksaker som terapeuten valt ut på förhand (Stulmaker och Ray 2015, s. 128). Leksakerna är utvalda av terapeuten för barnet att kunna uttrycka och visa känslor, tankar och genom leken återuppleva traumatiska händelser, samtidigt som terapeuten är i rummet och hjälper barnet att läkas från sina trauman som de återupplever genom leken (ibid). Lek kan även användas genom att barnet visar genom leken, hur barnet förhåller sig till olika ting, exempelvis till mat, eller en viss sorts mat. Socialarbetaren kan sedan ställa följdfrågor på det som barnet visat, för att sedan hjälpa barnet vidare med eventuella problem (De Costa et al. 2023, s. 346).

2.3.2 Samtalskort

Samtalskort, som är en del av lekbaserade medel, är ett redskap som också kan användas i olika situationer (De Costa et al. 2023, s. 347; Kebbe 2017, s. 588; Mlotshwa & Mthembu, 2021, s. 444). Exempelvis kan korten även användas av socialarbetare för att inhämta information om barnets liv, upplevelser och reflektioner kring barnets liv (Mlotshwa & Mthembu 2021, s. 444). Kort kan även användas i kombination med andra lekbaserade intervju-metoder och för att hjälpa barnet i intervjun (De Costa et al. 2023, s. 347). Vidare kan samtalskort användas i hälsosammanhang för familjer och barn att få insikt i deras kost, problemen med kosten, och hur familjerna kan göra för att hjälpa barnet äta mer hälsosamt (Kebbe et al. 2017, s. 588).

Samtalskort (eller dialogkort, som de också kallas) kan även användas på olika sätt (Kebbe 2017, s. 588, Mlotshwa & Mthembu 2021, s. 445; Traasdahl, 2021, s. 82-83). Samtalskort finns i olika former och kan till exempel symbolisera bilder på människor, byggnader, känslor men även innehålla text om olika samtalsämnen och frågor som socialarbetaren sedan kan ställa frågor kring (Bromark et al. 2023, s. 8; De Costa et al. 2023, s. 346-349; Mlotshwa & Mthembu, 2021, s. 444f). Barnet kan även använda kort som stopp-kort, som kan användas under lekbaserade intervjuer som ett sätt för barnet att stoppa eller pausa under samtals gång (De Costa et al. 2023, s. 346-349). Även andra kort som symboliserar situationer gör att barnet och socialarbetaren kan samtala om dessa (ibid 2023, s. 346-349). Kort kan också användas för att underlätta konversationerna mellan socialarbetare och barn. Exempelvis kan korten innehålla frågor och samtals teman som kan hjälpa barnet och socialarbetaren att samtala kring diverse teman som rör barnets liv (Traasdahl 2021, s. 83). Dessa används ofta till äldre barn för att underlätta samtalen kring lite svåra ting som till exempel övergången från barndom till vuxenliv (ibid 2021, s. 83) . Vidare finns samtalskort som representerar olika situationer, skolan, förskolan, hemmet och olika sammanhang där det finns risk för barnet att bli utsatt för fara (Mlotshwa & Mthembu, 2021, s. 444). Socialarbetaren kan genom korten samtala med barnet om hur barnet känner inför de olika miljöer som barnet befinner sig i och på så sätt identifiera om det finns någon plats, eller människa i barnets liv som utsätter barnet för fara (ibid 2021, s. 444).

2.4 Effekter

2.4.1 Lekbaserade medel

O'Reilly & Dolan (2015, s. 1200-1205) förklarar att forskning om lekbaserade metoder lyfter effekter som barnen har fått användning av i samtalen med socialarbetare. Leken ger barnen en känsla av kontroll under samtalet, samtidigt som det skapar en barnvänlig miljö som barnet trivs i (Van Nijnatten & Van Doorn 2013, s. 771). Leken skapar även utrymme för barnen att pausa, reflektera och tänka (ibid 2013, s. 771). Barnen får även självförtroende och vågar öppna upp sig mer och pratar enklare om svåra upplevelser (Stulmaker och Ray 2015, s. 131f; Van Nijnatten & Van Doorn 2013, s. 771). Barnen upplever även en större glädje, entusiasm och uppskattning inför att samtala med socialarbetaren, och eventuell makt-obalans mellan socialarbetare och barn minskar genom leken, då barnet känner att den vuxne är på barnets nivå och pratar barnets språk (De Costa et al. 2023, s. 358 & O'Reilly & Dolan 2015, s. 1201f). Leken ger barnet en känsla av att socialarbetaren är där, ser barnet och bryr sig om barnet (Parker et al. 2021, s. 4). Leken ökar även barnets vilja till att känna förtroende och ökar viljan hos barnet till att lita på socialarbetaren (O'Reilly & Dolan 2015, s. 1200-1205). I Child-Centered Play Therapy (CCPT) ger lekterapi barnen en större självkänsla under själva samtalet, vilket minskar deras rädslor och negativa känslor (Stulmaker och Ray 2015, s. 131f). Genom leken vågar även barnen prata om svåra ting, och de vågar samtala kring känslor som annars är jobbiga för dem att prata om (ibid 2015, s. 131-132). Genom leken kan barn även delta och interagera på ett effektivt sätt med socialarbetaren, och en allians skapas mellan socialarbetare och barn (Van Nijnatten & Van Doorn 2013, s. 771). Lekbaserade metoder har även gett resultat att sänka ångest-nivåerna hos barn, genom att barnet kan leva mer i nuet. Även rädslor och oro har visat sig minska genom lekbaserade metoder, och barnen har även visat sig fungera bättre i andra situationer utanför samtalets väggar (Stulmaker och Ray 2015, s. 131f). Lek överlag är viktigt och väsentligt för barns utveckling, liv och hälsa, och viktigt att beakta i alla sammanhang, och även när barnet är i möte med socialtjänsten eller vården på olika sätt (Brown och Lynch, 2022, s. 10; Dijkstra-de Neijs et al. 2021, s. 1587). Leken har även visat goda effekter på att hjälpa barn hantera traumatiska upplevelser (Parker et al. 2021, s. 4). Leken ger nämligen barnen en känsla av kontroll över den traumatiska händelsen, när de med leksaker kan utspela den traumatiska händelsen, och de får på så sätt överhanden över en situation som de annars inte hade någon kontroll över (ibid 2021, s. 4). Leken skapar en

barnvänligare miljö, vilket leder till att barnen öppnar upp sig mer, och känner mer förtroende för den vuxne (Van Nijnatten & Van Doorn, 2013, s. 771). Detta leder i sin tur till att barnet vågar berätta om sig själv till den vuxne (ibid 2013, s. 771). Genom leken får den vuxna en bra ingång i barnens liv, och kan genom leken få en djupare insikt i barnens inre liv, som annars kan vara svårt och känsligt för barnen att prata om (De Costa 2023, s. 358). Om ett barn är misstänksamt och ej villig att prata, på grund av traumatiska händelser, så kan ett empatiskt och förstående bemötande, tillsammans med lek, göra att barnens dopaminnivåer höjs, och neuronerna i hjärnan ändras att tänka annorlunda, från vad de annars är vana att göra, på grund av deras tidigare smärtsamma upplevelser (Parker et al. 2021, s. 4). Detta gör sedan att tillit kan stärkas med den vuxne, men även att barnets exekutiva förmåga och impuls kontroll höjs och förbättras även utanför samtalets väggar (ibid 2021, s. 4).

2.4.2 Samtalskort

Samtalskort har också en positiv inverkan på barnens upplevelser av samtalen (Mlotshwa & Mthembu 2021, s. 442-453). Samtalskort med bilder och färger får barn att känna sig trygga och säkra, i det annars allvarliga socialkontoret, och barnet känner att leken gör att samtalet blir roligare och lekfullare (Mlotshwa & Mthembu, 2021, s. 449-450). Barn får även hjälp av korten att fritt uttrycka sig genom samtalskortet, och de kan även leda samtalet bättre, och ta samtalet mer dit de vill, eftersom barnen får fri vilja att kunna tolka bilderna på korten hur de själva vill (ibid 2021, s. 449-450). Om Barnen kan använda stopp-kort, ger det även effekten att barnet känner sig i kontroll över situationen, och barnets värderas som viktig och respekterad (De Costa et al. 2023, s. 346f). Samtalskort som visar bilder på olika situationer kan även hjälpa barnet och socialarbetaren att prata kring en händelse via en bild, istället för ord (De Costa et al. 2023, s. 349). Ytterligare konsekvenser för barnen är att socialarbetarna får en djupare förståelse i barnets liv, och barnets perspektiv på händelser och situationer i barnets liv, och socialarbetarna kan sedan hjälpa barnet hantera dessa situationer, eller alternativt göra förändringar i barnets liv, om detta skulle anses behövas (Mlotshwa & Mthembu 2021, s. 451). Ytterligare effekter är att socialarbetarna förstår barnen mer, och får reda på information om barnet som annars inte hade kommit fram. Denna information kan i sin tur hjälpa socialarbetaren att hjälpa barnet i dess liv (ibid 2023, s. 346f). Vidare kan samtalskort som innehåller samtalssteman bidra till reflektion och nya tankar hos socialarbetaren och barnet (Traasdahl 2021, s. 84). Samtalskortet kan även bidra till att barnet förstår socialarbetaren eftersom även socialarbetaren svarar på de frågor som korten visar, och det blir på så sätt ingen rivalitet mellan barnet och socialarbetaren (ibid 2021, s. 84).

2.5 Utmaningar

2.5.1 Lekbaserade metoder

Utmaningarna med lekbaserade metoder ser olika ut för både socialarbetare och barn (Handley och Doyle 2012, s. 443; De Costa et al. 2023, s. 358). Handley och Doyle menar att det är viktigt att barnens upplevelser är korrekta och återspeglar verkligheten eftersom många av de beslut som tas inom socialtjänsten är grundade i barnens upplevelser (Handley och Doyle 2012, s. 443). Barns upplevelser och uppfattning av situationer är inte alltid samma som vuxna uppfattar situationen, och blir därför en utmaning för vuxna att bilda sig en rättvis bild av vad barn berättar och visar vuxna (De Costa et al. 2023, s. 338). Socialarbetaren kan även komma att missuppfatta och tolka in barnens svar på ett annat sätt än vad barnet faktiskt menar, om barnet exempelvis visar någonting med en leksak, eller pekar på ett speciellt samtalskort (De Costa et al. 2023, s. 358). Studier visar även att socialarbetare inte alltid upplever att de har den rätta kunskapen eller utbildningen för att kunna samtala effektivt med barn (Handley och Doyle 2012, s. 450). Vidare kan socialarbetare uppleva att de inte får den tiden de behöver för att först leka med barnen och sedan samtala (O'Reilly och Dolan 2016, s. 1204). Socialarbetare kan även känna att tiden för byråkrati kan ta upp tid som de egentligen hade behövt med barnet (ibid 2016, s. 1204). Även terapeuter med ett tydligt mål, och lite tid kan också ha svårt att hinna implementera lek metoder i sina behandlingar, eftersom lekterapi kräver en del extra tid (Brown och Lynch 2023, s. 254). Ibland kan även vissa av frågorna vara svåra, och en utmaning blir för barnen att förstå de svåra frågorna som ställs, och för socialarbetarna att integrera leken med svåra frågor (De Costa et al. 2023, s. 358). Att tillhandahålla denna kunskap kan vara en utmaning för socialarbetarna (ibid 2023, s. 358). Vidare finns en utmaning i att inte använda sig av för mycket av redskap (som lek metoder), och glömma att prata direkt med barnet (Handley & Doyle 2012, s. 448). Däremot är det viktigt för socialarbetaren att känna till när de ska samtala och när de ska använda sig av lek metoderna, och detta kan vara en utmaning för dem (ibid 2012, s. 448). Mer forskning kring lekterapi behövs för att kunna fastställa om lekterapi har långvariga effekter på barnet, eftersom väldigt lite forskning gjorts kring effekten på lång sikt (Drisko et al. 2020, s. 721). Vidare hade även mer forskning behövts för att fastställa om barncentrerad lekterapi är bra för barn med ångest (Stulmaker och Ray 2015, s. 133). Det finns även en del kritiska röster som inte är helt övertygade om lekterapiens effekter, men dessa röster verkar vara få (Drisko et al. 2020, s. 716).

2.5.2 Samtalskort

Utmaningarna med samtalskort är olika (De Costa et al. 2023, s. 358; Mlotshwa & Mthembu 2021, s. 452) Utmaningar med samtalskort är liksom för lekbaserade medel att korten ger en rättvis bild av verkligheten, och att tolkningen av barnet är rätt (De Costa et al. 2023, s. 358). Problem med samtalskort är att barnen kan missförstå frågorna kopplade till korten, men likväl kan socialarbetaren missförstå vad barnet menar när de använder korten (ibid 2023, s. 358). Ytterligare utmaning kan vara att integrera svåra frågor med användning av korten (De Costa et al. 2023, s. 358). En annan utmaning som korten kan ha är med barn som har syn och hörsel-svårigheter och svårt att se, höra eller förstå vad korten visar och betyder (Mlotshwa & Mthembu 2021, s. 452). Även barn som har speciell vård, och speciella svårigheter kan ha svårt att förstå och dra nytta av korten på ett effektivt sätt (ibid 2021, s. 452). Vidare kan samtal och intervjuer med barn vara mer komplexa och oförutsägbara än samtal och intervjuer med vuxna (De Costa et al. 2023, s. 357). Socialarbetaren eller intervjuaren måste leda intervjun, hjälpa barnet berätta vad socialarbetaren anser är relevant, vara flexibel för barnets vilja och samtidigt skapa tillit och engagemang hos barnet (ibid 2023, s. 357).

3. Teori

I detta kapitel presenteras två teorier. Först Urie Bronfenbrenners teori om den ekologi för mänsklig utveckling med fyra centrala begrepp: mikrosystemet, mesosystemet, exosystemet och makrosystemet. Sedan Maslows teori om behovstrappan som förklarar hur de mänskliga behoven i fem uppsättningar mål, som vi kan kalla basala behov. Dessa är kortfattat *fysiologiska, säkerhet, kärlek, aktning och självförverkligande* och kallas även för Maslows behovstrappa/behovspyramid.

Bronfenbrenner (1979) teori används för att analysera hur socionomer använder samtalskort utifrån barnets system. Hur effekterna kan relateras med barnens och socionomers beskrivning av barnens system och hur utmaningarna kan fördjupas genom yttre omständigheter i Bronfenbrenner teori om system.

Maslows (1943) teori används för att förstå och analysera barnens behov i användandet av samtalskort. Hur effekterna kan förankras i behov och motivation utifrån socionomernas beskrivning och att fördjupa resonemang om utmaningarna socionomerna beskriver.

3.1 Urie, Bronfenbrenner teori om ekologi för mänsklig utveckling

Det ekologiska tillvägagångssättet Bronfenbrenner (1979) är ett ramverk för att konceptualisera sammankopplingen och intersektionaliteten i relationerna mellan en person, deras mikrosystem och miljön där de lever. För att förstå människans beteende och hur de agerar i olika situationer behöver man se till de faktorer som präglar människans utveckling. Hur människan utvecklas blir direkt avgörande för hur en människa förstår och hanterar sin omgivande miljö. Den mänskliga utvecklingens ekologi innefattar det vetenskapliga studiet av det progressiva, ömsesidiga anpassningen mellan en aktiv växande människa. Miljön som människan befinner sig i består av olika nivåer av system som är integrerade och påverkar varandra och det är i relationerna mellan de olika systemen som människan utvecklas. Följaktligen utvecklas människor genom en mängd upplevelser inklusive deras relationer inom sin närmiljö och bredare sociala miljöer.

Bronfenbrenner (1979, s.21-22) menar att individer inte utvecklas i isolering, utan i relation till sin familj och hem, skola, arbete och samhälle. Inom varje system utvecklas individen ständigt och interaktionerna mellan dessa miljöer är grundläggande för deras utveckling. Familjen är ett funktionellt system, vars funktion kommer att förändras av dess inre sammansättning och yttre krafter. Genom det ekologiska förhållningssättet kan vi uppskatta hur individens inre värld är sammanflätad med deras yttre värld. Kärnan i Bronfenbrenners ekologiska synsätt är en uppsättning kapslade strukturer som han refererar till som *mikrosystemet, mesosystemet, exosystemet och makrosystemet*. Genom förståelsen av människans olika system och interaktionen mellan dem kan individers beteende förklaras.

Bild 1. Exemplifierar Bronfenbrenners (1979) olika systemnivåer (Djordjevic & Folin & Sheikh, 2011, s. 6.)

3.1.2 Mikrosystemet, mesosystemet, exosystemet och makrosystemet

Bronfenbrenner (1997, s. 22) beskriver ett *mikrosystem* som ett mönster av aktiviteter, roller och interpersonella relationer som upplevs av den utvecklande personen i en given miljö med särskilda fysiska och materiella egenskaper.

Bronfenbrenner (1997, s. 25) beskriver ett *mesosystem* som förbindelser mellan två eller flera miljöer där den utvecklande personen deltar aktivt exempelvis som, för ett barn, relationerna mellan hem, skola och kamratgrupp; för en vuxen, bland familj, arbete och socialt liv. Ett mesosystem är alltså ett system av mikrosystem.

Exosystemet representerar formella och informella institutioner och sociala strukturer, i vilka relationer är inbäddade, men också som individen kanske inte direkt interagerar med. Dessa strukturer kan påverka de omedelbara inställningarna för en individs mikrosystem. Individen kan påverka och påverkas av dessa strukturer. Sådana faktorer kanske inte direkt påverkar individen, men indirekt kan de få betydande konsekvenser (Bronfenbrenner 1997, s. 25).

Sådana institutioner och sociala strukturer kan också vara en del av *makrosystemet* tillsammans med den rådande ideologin inom vilken individen och deras mikrosystem, mesosystem och exosystem verkar tillsammans i den bredare sociala, politiska och ekonomiska miljön. Det ekologiska tillvägagångssättet används i stor utsträckning inom socialt arbete. (Bronfenbrenner 1997, 4).

3.2 Maslows teori om behovspyramiden.

Abraham Maslow (1943) är mest känd för sin teori om mänsklig motivation och människors behov, den så kallade behovspyramiden. Maslows teori går ut på att förklara människors grundläggande beteende som finns hos alla människor (o)beroende på situation kopplat till människans behov. Genom att förklara alla de behov som en människa har vid olika steg i livet uppkom behovspyramiden. Behovspyramiden består av fem steg och inom varje steg finns det olika behov som måste tillfredsställas innan man kan gå vidare till nästa steg. Stegen är *fysiologiska, säkerhet, kärlek, aktning och självförverkligande*.

Enligt Maslow (1943 s.372) är människan en ständig sökande varelse, som alltid söker efter något nytt. Vilket innebär att när man har hittat ett behov och tillfredsställt behovet så söker

man efter ett nytt och därefter blir man motiverad till att klättra sig vidare till nästa steg. Tills man kommer till det omätliga steget som är det sista steget i trappan. Här har man nått sitt självförverkligande i livet enligt Maslow. I detta steg söker människan kontinuerligt efter ny kunskap och kan därmed ständigt utveckla sig själv. Maslows behovspyramid är enkel att använda för att beskriva och förstå hur människors behov är motiverade. Detta är också en av anledningarna till att teorin har blivit så populär, se bild 2:

Bild 2. Exemplifierar Maslows (1943) behovspyramid (*Lättattlära 2020, s.1*)

Stegen är människans behov och styrs av hierarki av uppfyllnad där varje nivå har prioriteringar för människan. Behoven har ett samband och existerar samtidigt men att de fysiologiska behoven måste uppfyllas innan människan kan klättra upp i pyramiden för att andra behov ska bli viktiga Maslow (1943, s.10). Maslow förklarar att människan motiveras av vilja att uppnå eller behålla de olika villkor på vilka stegen grundläggande tillfredsställelser vilar och av vissa mer intellektuella begär. Stegen är grundläggande mål är relaterade till varandra och är arrangerade i en hierarki av makt. Det betyder att de flesta mål kommer att monopolisera medvetandet och kommer att tendera för att organisera rekryteringen av organismens olika kapaciteter (ibid s.372).

3.2.1 Fysiologi, trygghet, gemenskap, självkänsla och självförverkligande

Maslow (1943, s. 373) beskriver de *fysiologiska* somatiska behoven som de behov som en människa först prioriterar att uppfylla för sin överlevnad. Detta inkluderar mat, vatten, sexdrift och syre som är människans absoluta nödvändigheter för att överleva och fungerar som en motivation om behovet inte tillfredsställs. Inom nivå ett har människan även en motivation och ett behov av att undvika smärta, hålla värme, att få sova och motion såsom att röra på kroppen. En person som saknar mat, säkerhet, kärlek och aktning skulle troligen hungra efter mat starkare än efter något annat.

Maslow (1943, s. 374) menar att om de fysiologiska behoven är relativt väl tillgodosedda uppstår då en ny uppsättning behov, som vi kan kategorisera ungefär som *säkerhetsbehoven*. Människan har ett behov av trygghet och stabilitet i vardagen som omfattar hans eller hennes livssituation. Att känna sig trygg är nyckeln till rutiner, rytm och regler för att inte känna ångest eller rädsla för potentiella farhågor som skulle kunna hända.

Maslow (1943, s. 381) menar vidare om både de fysiologiska och säkerhetsbehoven är ganska väl tillgodosedda, kommer det att uppstå behoven av *kärlek och tillgivenhet och tillhörighet*, och hela cykeln som redan beskrivits kommer att upprepa sig med detta nya centrum. Nu kommer personen att känna skarpt, som aldrig förr, frånvaron av vänner, eller en älskling, eller en fru eller barn. Han kommer att hungra efter tillgivna relationer med människor i allmänhet, nämligen efter en plats i sin grupp, och han kommer att sträva med stor intensitet för att uppnå detta mål.

Maslow (1943, s. 382) lyfter att alla människor i vårt samhälle har ett behov av en önskan om en stabil, fast baserad, *hög värdering av sig själva, för självrespekt, eller självkänsla* och för andras aktning. Med fast baserad självkänsla menar vi det som är grundat på verklig kapacitet, prestation och respekt från andra.

Maslow (1943, s. 383) menar att även om alla dessa behov är tillfredsställda, kan vi fortfarande ofta, om inte alltid förvänta oss att ett nytt missnöje och att rastlöshet snart kommer att utvecklas, om inte individen gör det han är lämpad för. En musiker måste göra musik, en konstnär måste måla, en poet måste skriva, om han till slut ska vara lycklig. Vad en man kan vara, måste han vara. Detta behov kallas för *självförverkligande*.

3.2.2 Kritik mot Maslows behovspyramid

Behovspyramiden har fått kritik utifrån att teorin saknar empiriskt stöd. Teorin är svår för forskare att testa eftersom människor är komplexa och utfallet går därmed inte att förutspå. Maslows teori är inte vetenskapligt bevisad men enkel att använda och sätta i relation till samband utifrån behov och motivation (Maslow 1943, s.143f).

4. Metod

Under metodavsnittet kommer vi att presentera våra metodologiska överväganden och hur vi har gått tillväga i processen. Avsnittet inleds med att presentera våra metodval och urval, sedan kommer vi att diskutera och problematisera vårt genomförande av studien. Vi redovisar de förtjänster och begränsningar vi stötte på i urvalsprocessen, och under våra semistrukturerade intervjuer. Tillvägagångssättet för vår analysmetod presenteras och avslutningsvis kommer tillförlitligheten i vår studie att diskuteras.

4.1 Förförståelse

Vi intresserade oss av samtalskort efter en föreläsning som en av våra lärare hade, där hon visade oss ett antal olika typer av samtalskort och vi tyckte båda att det var intressanta redskap. Vidare har vi, utanför skoltid, börjat utveckla en app som ska kunna användas av socionomer i deras yrkesutövning. Appen är grundad på, och inspirerad av samtalskort, och vi har under ett halvårs tid utvecklat egna kort som ska användas i appen. Vi har även samtalat med, och frågat många som använder samtalskort idag i sitt yrke. Därmed kan man säga att vi har en del förförståelse om ämnet. Vi har alltså engagemang för ämnet, samt att vi redan har en del kunskap. Däremot finns en risk att vår koppling till korten kan påverka hur studien styrs, då vi själva önskar utveckla en liknande produkt utanför skolan. Våra förväntningar på resultatet har även varit att vi antar att de flesta socionomer anser att korten är bra för både dem själva och barnen. För att inte studien ska påverkas av detta har vi varit transparenta med detta till vår handledare, och försökt att utforma frågeställningarna, intervjuguiden, mm, så objektivt som möjligt. I våra intervjuer har vi även försökt ställa frågor på ett så objektivt sätt som möjligt.

4.1 Metodval

Vår studie baseras på semistrukturerade intervjuer där respondenterna var socionomer som har arbetat med samtalskort i samtal med barn. Då vårt mål med denna studie har varit att undersöka socionomers användning av samtalskort, effekter och utmaningar i samtal med barn, kom vi till en slutsats att en kvalitativ metod är mest lämpad. Bryman (2018) menar att kvalitativ metod är en forskningsstrategi där tonvikten ligger på ord, att man insamlar data. För att kunna ta del av den data som socionomerna beskriver för att förstå hur socionomerna använder samtalskort, beskriver dess effekter och vilka utmaningar de har, kom vi fram till att semistrukturerade intervjuer är den mest lämpliga metoden.

Med en semistrukturerad intervju finns det en flexibilitet inom en ram där forskaren har teman som han eller hon vill lyfta upp. Bryman (2018) beskriver en intervjuguide som en lista över specifika teman som kan beröras under intervjun, samtidigt som att respondenterna har frihet att utforma svaret på sitt eget sätt. Vi strukturerade upp våra intervjuer genom att använda oss av en intervjuguide som användes med samtliga respondenter. Vidare menar Bryman (2018) att en intervjuguide kan hjälpa forskaren att följa en röd tråd genom intervjuerna, samtidigt som det är av vikt att intervjuguiden rymmer en flexibilitet. Intervjuguiden var grunden till att vi hade en röd tråd i vårt insamlade material då vi hade teman som besvarade våra frågeställningar.

4.2 Urval & Genomförande

Vi har valt att använda oss av ett målstyrt urval. Bryman (2018) beskriver målstyrt urval som att respondenterna väljs ut utifrån en specifik organisation som forskarna anser är av relevans för att samla in den kunskap som behövs för att besvara frågeställningarna. Vårt mål var att välja ut socionomer som använder eller har använt samtalskort i socialt arbete i samtal med barn. Därav kom vi fram till tre kriterier:

- Socionomexamen
- Arbetar med barn i åldrarna 0-18 år i minst ett år
- Arbetar med samtalskort

Ahrne & Svensson (2022 s. 62) menar att den forskningsfråga som man har är helt avgörande för vilken grupp eller vilka grupper av människor som man är intresserad av att intervjua. Därav bestämde vi oss för att vårt urval skulle vara socionomer, detta då socionomer arbetar inom socialt arbete och med barn. För att få adekvata beskrivningar ville vi att socionomerna skulle ha arbetat minst ett år med barn. Vi tog inte hänsyn till var i landet socionomerna var verksamma då vi inte tyckte att det hade någon betydelse för att vi upplevde att samtalskort inte är ett så använt redskap.

Till en början hade vi svårt att få tag i intervjukandidater. Vi mailade och ringde cirka 20 socialkontor, utan att hitta någon som ville/kunde ställa upp på intervju. Då provade vi att göra ett inlägg i en socionom-grupp på facebook med cirka 20.000 medlemmar, och lyckades få sex olika svar som ville göra intervju. Tyvärr angav vi inte i inlägget att anmälan inte kunde göras i kommentarsfältet, och var därför tvungna att ta bort fyra av de anmälda på grund av att vi inte kunde säkerställa deras anonymitet. Detta efter att tre av dessa intervjuer genomförts. Vi kontaktade sedan ytterligare tio personer i socionom-gruppen som hade kommenterat i ett tidigare inlägg i gruppen som handlade om samtalskort. Av dessa tio svarade fyra, och intervjuer genomfördes. Tyvärr var det en av dessa som inte hade socionomexamen, även om hen arbetat med socialt arbete i 23 år. Därav blev det fem intervjuer som vi kunde använda i studien, även om nio intervjuer genomfördes totalt. Våra intervjuer genomfördes på distans via telefonsamtal, samtal via facebook messenger och google meet. Alla intervjuer spelades in och längden på intervjuerna höll mellan 40-70 minuter. Vi båda deltog i tre av de använda intervjuerna, och sedan höll vi i en var. Innan intervjuerna genomfördes skickades informationsbrev samt samtyckesblanketter ut till intervjupersonerna som skrevs under och skickades tillbaka (se Bilaga 2). Då det är svårt att under en intervju både lyssna, ställa frågor och anteckna (Bryman 2018, s. 579-580) valde vi att spela in intervjuerna för att i efterhand kunna lyssna igenom och transkribera materialet. Inför intervjuerna satt vi själva i en lugn omgivning där vi kunde prata ostört, och vi ställde strukturerade frågor, utifrån intervjuguiden.

Vi delade upp transkriberingen mellan varandra, och transkriberade materialet snabbt och gjorde en första analys (Eriksson och Ahrne, 2018, s. 77). Det är viktigt vid transkribering att transkribera just det som intervjupersonerna har sagt så att de framställs på ett rättvist sätt. Vid citat har vi återspeglat intervjupersonernas exakta ord medan i övrigt kan mindre justeringar ha konstruerats utifrån hur intervjupersonen har svarat (ibid 2018, s.51).

4.3 Analysmetod

Vi valde att använda oss av en tematisk analys. Tematisk analys är ett kvalitativt analytiskt verktyg som används för att identifiera mönster genom att analysera, tolka och beskriva teman (Alvinus & Larsson 2023, s. 11). Vi använde oss av en tematisk analysmetod för att enklare förstå vad de intervjuade socionomerna beskriver. Vidare analyserade vi vårt insamlade material som Alvinus & Larsson (2023, s. 24) beskriver som induktivt, vilket innebär att generella slutsatser dras utifrån enskilda data och fall (Eriksson & Ahrne 2018). Vi ville dra slutsatser om hur socionomerna använder samtalskort i socialt arbete med barn. Det kunde vi göra när vi kodade vårt transkriberade material. Då kunde vi komma fram till hur socionomerna beskriver användandet av samtalskort, effekterna och utmaningarna i samtal med barn inom socialt arbete. Vi har även använt två teorier för att förklara fynd och förankra resonemang. Samtidigt har vi använt tidigare forskning för att jämföra våra fynd med den tidigare forskningen.

4.4 Metodens förtjänster och begränsningar

En förtjänst med kvalitativ metod är att ett fenomen kan studeras på djupet, att man kan få ta del av de intervjuades tankar, känslor, synpunkter och erfarenheter, som med följdfrågor kan förtydligas, nyanseras och fördjupas (Alvinus & Larsson 2023, s. 27). Med denna metod kan vi undersöka socionomers beskrivningar om hur de använder samtalskort, vilka effekter de har och vilka utmaningar de har i samtal med barn inom socialt arbete. Ytterligare en förtjänst med kvalitativ metod är att den är flexibel, att man kan välja vilken ordningsföljd man ställer frågorna (Bryman 2018). I våra intervjuer följde vi intervjuguiden, men alla intervjufrågor ställdes inte i samma ordning, frågorna ställdes utifrån samtalets flexibilitet vilket kunde ge fördjupad kunskap då vi fick ställa följdfrågor kring intressanta ämnen.

Bryman (2018) & Alvinus & Larsson (2023) menar att kvalitativa metoder även har begränsningar. Att intervjun är ett resultat av ett samtal på en viss plats och ett visst tillfälle där respondenten kan ha ärliga avsikter men andra syften. Annan kritik är att resultaten bygger på forskarens uppfattningar och aspekter i fråga om vad som är intressant. Vi har vidtagit åtgärder genom att redovisa en förförståelse och att vårt urval har flerårig erfarenhet vilket indikerar att deras erfarenhet inte baseras på enstaka tillfällen.

Vidare beskriver Alvinus & Larsson (2023) att en förtjänst inom tematisk analys är dess flexibilitet. Analysen kan användas såväl teoristyrd som empiristyrd. Tematisk analys är relativt enkel att lära sig om man följer analysstegen. Den är empirinära, man håller sig till det som är aktuellt, relevant och verklighetsnära. I vår studie har vi dragit nytta av att göra en tematisk analys då vi har kunnat skapa teman för att fördjupa analysen.

En begränsning med tematisk analys är att det snabbt kan bli för mycket data och man missar att göra en grundlig analys (ibid). Då vi hade semistrukturerade intervjuer upplevde vi att det insamlade materialet inte var av överflöd på grund av att vi kunde koda efter våra strukturerade frågor och drog slutsatser utifrån det. Hade vi haft fler intervjukandidater är det möjligt att det insamlade materialet hade blivit överväldigande.

4.5 Tillförlitlighet

Tillförlitlighet ser huruvida en studie är trovärdig eller inte (Bryman 2018, s. 467). En viktig faktor i tillförlitligheten är forskarens ärlighet, om såväl styrkor som svagheter (Aspers 2011, s. 227). Nedan kommer vi att vara så ärliga vi kan. I detta avsnitt presenterar vi tillförlitligheten i vår studie som Bryman (2018) lyfter utifrån fyra centrala begrepp; *Trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet* och möjligheten att *styrka och konfirmera*.

Trovärdighet innebär att forskningen utförs i enlighet med de regler som finns, och att man rapporterar resultaten till de personer som deltagit så att de kan säkerställa att informationen de lämnat är korrekt tolkad av forskarna (Bryman, 2018). I denna studie har vi följt de regler vi fått av Lunds Universitet, och därmed följt de regler som finns för forskning. Däremot har vi inte återkopplat vårt material med intervjupersonerna.

Överförbarhet handlar om att resultaten ska kunna tillämpas i andra kontexter (Bryman 2018, s. 468). Detta inkluderar bland annat att resultatet är bekräftat i andra studier (Blaikie 2009, s. 194). Vår studie intervjuar endast fem personer och är därför inte tillräckligt för att representera en större population, vilket gör det svårt att dra slutsatser kring överförbarheten (Bryman 2018, s. 71; Blaikie 2009, s. 76). Däremot är mycket av resultaten lika varandra, vilket kan tala för att resultaten är överförbara i andra situationer. Svaren i vår studie liknar även många av de svar som tidigare forskning presenterat om lekbaserade medel, vilket talar för att våra svar även kan vara överförbara i andra kontexter.

Pålitlighet innebär en fullständig och tillgänglig redogörelse för alla faser av forskningsprocessen, och huruvida forskarna varit transparenta under forskningsprocessen (Bryman 2018 s. 468; Eldén 2020, s. 10). Detta säkerställer vi genom att vara transparenta och redovisa våra forskningsfrågor, val av undersökningspersoner och intervjuer. Vi har läst igenom hela vår studie för att granska vårt eget arbete. Utöver det har vi refererat till alla våra källor, implementerat referenslista och använt oss av citat. Informationsbladet samt samtyckesblanketter finns också med som bilagor för att vara helt transparenta.

Att styrka och konfirmera innebär att forskaren, utifrån insikten att det inte går att få någon fullständig objektivitet i samhälllig forskning, försöker säkerställa att man agerat i god tro (Bryman 2018 s. 470). Det ska vara uppenbart att forskaren inte medvetet låtit personliga värderingar eller teoretisk inriktning påverka utförandet av och slutsatserna från en undersökning (ibid 2018 s. 470). Vi har varit noggranna med att göra vårt allra bästa för att inte styra studien i någon riktning, eller påverka resultatet. Vi är däremot medvetna om att vårt intresse för samtalskort, vårt engagemang utanför skolan, och vår förförståelse kan komma att påverka vår studie. För att motverka detta har vi varit väl medvetna om att inte lägga in några värderande ord i exempelvis frågeställningarna, syftet, problemformuleringen eller i intervjuguiden, för att vara så objektiva som möjligt. I intervjuerna har vi även gjort vårt bästa för att vara så objektiva som möjligt, för att inte styra svaren i någon särskild riktning. En annan faktor att tänka på är att de socionomer vi har intervjuat använder sig av samtalskort i sin yrkesutövning, vilket troligtvis innebär att de redan är positivt inställda till dem. Troligtvis finns det socionomer som inte alls tycker om samtalskorten, och har en helt annan uppfattning om korten, än dessa socialarbetare som vi intervjuat.

5. Etiska överväganden

Eldén (2020) är tydlig med att all forskning skall utföras på ett etiskt försvarbart sätt, och att de etiska övervägandena påverkar forskningspraktiken i grunden. Eldén (2020) menar vidare att studier som behandlar känsliga personuppgifter, eller innebär en risk för att personer som deltar i studien blir negativt påverkade av att delta, ska ta detta i beaktning vid utförandet av studien.

Vi bestämde oss för att det inte var etiskt försvarbart att intervjua barn, som redan kan befinna sig i en utsatt situation där det finns en risk för att barnet kan komma till skada. För att säkerställa att vår studie anses som etiskt försvarbar har vi följt Brymans (2018) fyra forskningsprinciper: *Informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*.

Bryman (2018) menar att *Informationskravet* handlar om att man ska informera respondenterna om vad studien kommer att handla om, vilket syfte den har och att medverkan är frivillig där deltagarna kan när som helst avbryta sin medverkan. Detta gjorde vi genom att skicka ut ett informationsbrev (se bilaga 1) som innehöll information om vad undersökningen handlar om, vilket syfte studien har, samt frivilligheten och möjligheten att avbryta medverkan.

Vidare menar Bryman (2018) att *Samtyckeskravet* handlar om att respondenterna ska ha samtyckt till att delta i studien. Sekretess, tystnadsplikt och anonymitet innebär att forskarna garanterar att deltagarnas namn inte kan kopplas till svaren i studien. Detta har vi säkerställt genom att vi inte lämnat några uppgifter som kan koppla svaren till namnen på de deltagande. Vi informerade även om detta i samtyckesblanketten (se bilaga 2) som vi skickade ut innan intervjuerna. Samtyckesblanketten innehöll information om att svaren som deltagarna uppger endast kommer att granskas av oss som skriver studien, och möjligtvis vår handledare. Blanketten gav oss rätt att spela in samtalet inför transkriberingen. Samtyckesblanketten informerade även intervjudeltagarna att de när som helst kunde dra tillbaka sitt medgivande under intervjun såväl som efter.

Konfidentialitetskravet är en allmän förpliktelse att inte sprida uppgifter man fått i förtroende och innebär skydd mot att obehöriga får del av uppgifterna (Bryman 2018). Detta har vi säkerställt genom att hela studiens material har sparats i en gemensam digital fil, som kräver inloggning. Dessa filer kommer att förvaltas till dess att vår studie är godkänd. När uppsatsen är godkänd raderas allt insamlat och transkriberat material.

Nyttjandekravet handlar om att de material som forskarna har insamlat inte skall användas i andra sammanhang än det som just den specifika studien som materialet samlats in till (Bryman 2018). Detta har vi bekräftat genom att inte använda materialet i annat syfte än i vår studie. Vi har även informerat respondenterna om detta i vårt samtyckesbrev.

6. Resultat & Analys

I detta avsnitt kommer vi att presentera våra intervjupersoner. Sedan kommer vårt resultat att presenteras och analyseras med hjälp av våra valda teorier och den tidigare forskningen.

Resultatet presenteras i tre huvudämnen kopplade till våra frågeställningar: användandet av samtalskort, effekter av samtalskort i samtal med barn och slutligen utmaningar med samtalskort

6.1 Intervjudeltagarna

Socionom 1: Socionomexamen 2005. Har vidareutbildning inom kognitiv beteendeterapi (KBT). Använt samtalskort främst med barn från 4 år upp till vuxen ålder på BUP, som sjukhuskurator, socialtjänst, och inom DBT.

Socionom 2: Socionomexamen 2005. Har använt samtalskort genom sina anställningar med barn mellan 0 till vuxen ålder som socialsekreterare inom HVB och familjehemsgrupp.

Socionom 3: Socionomexamen 2014. Använt samtalskort med barn i alla åldrar 0-18 år som socialsekreterare inom utredning barn och unga.

Socionom 4: Socionomexamen 2018. Använt samtalskort med barn och familjer i alla åldrar men oftast från 5-6 år och uppåt som sjukhuskurator och socialsekreterare, utredning vuxen och familjebehandlare.

Socionom 5: Socionomexamen 2017. Arbetar med samtalskort med barn i alla åldrar och familjer som socialsekreterare inom HVB för placerade familjer.

6.2 Användandet av samtalskort

Samtliga socionomer som vi intervjuade beskrev att de använde samtalskort på olika sätt för liknande och olika ändamål. Socionomerna beskrev sitt användande utifrån kontexten, hur de använde samtalskort, kartläggning och inhämtning av information samt för att sätta ord på känslor. Användandet kunde se olika ut beroende på hur gammalt barnet var, när och hur

samtalet ägde rum, och hur barnets sinnesuppfattning var i stunden. Hur korten användes hade ett starkt samband med barnens livssituation, familjens struktur och andra omständigheter som kunde finnas med vid mötet i samtalen med barn. Det var vanligt att socionomerna anpassade användandet beroende på vad de ansåg passade bäst i just deras samtal.

6.2.1 Kontexter

Socionomerna beskriver användandet av samtalskort på olika sätt beroende på vilken kontext socionomen befann sig i. Med kontext menar vi, vilken yrkesroll socionom hade, vilken anställning de hade, vilken arbetsplats de representerar, men även sådant som hur barnet mådde som de skulle samtala med, barnets situation, barnets erfarenheter, samt syftet med samtalet. Tidigare forskning bekräftar att samtalskort kan användas i många olika situationer och kontexter (De Costa et al. 2023, s. 347; Kebbe 2017, s. 588; Mlotshwa & Mthembu, 2021, s. 444). Forskning av O'Reilly & Dolan (2015) bekräftar även att lekbaserade medel kan användas på många olika sätt och i många olika situationer. Nedan följer exempel på när de intervjuade socionomerna beskriver olika kontexter som samtalskort används i:

Det man tar i beaktning när man väljer kort är om man känner till att det finns någon diagnos bakom så kan man ju ha det i beaktning också

(Socionom 4)

Jag använder korten när man har svårt att förstå varandra, när talet inte räcker till, för att hjälpa barnet att sätta ord på sina känslor.

(Socionom 5)

Socionom 5 berättar att samtalskort ofta används i början av samtalen för att göra en incheckning på hur barnet upplever att allting är idag: En lägesbild om här och nu eller hur det har varit sedan de sågs förra gången. Bronfenbrenner (1979) menar att barnets mikrosystem är en del av kontexten som socialarbetaren kan göra en incheckning på med hjälp av samtalskort. Mikrosystemet är individens direkta omgivning, och den har en direkt påverkan på individens känslor. En koppling mellan lekbaserade metoder och samtalskort går att göra då socionomer i sin anställning på en myndighet har samma syfte att identifiera och utreda hur barnet mår, eller identifiera eventuell fara som barnet kan tänkas befinna sig i. Följande citat ger exempel på vad forskning menar med få ut information av barnet:

Jag tar fram bilder som för mig representerar olika känslor: Ledsen, glad, arg, olika känslor. Sedan när jag tar med dem visar jag dem för barnet. Vi pratar med barnet: Vad tänker du när du ser detta kortet? Om du tänker på mamma: Vilket av dessa korten representerar mamma? Genom korten bekräftar vi att mamma är glad. Prata vidare då: När är mamma glad? Är mamma alltid glad?

(Socionom 3)

En annan intressant aspekt är hur anpassningsbar användandet av samtalskort är i de olika kontexterna. Det verkar inte ha någon betydelse var man är anställd som socialarbetare, då samtalskortet fungerar med barn som har kontakt med socialtjänsten, barn som har psykosociala svårigheter eller neuropsykiatriska diagnoser. En viktig faktor för socionomerna är att själva anpassa samtalskortet utifrån vilken kortlek, hur de använder kortleken och hur de själva förbereder sig inför samtalet. Socionomerna bekräftar även vad den tidigare forskningen uppger: Att samtalskortet som redskap hjälper socionomerna att förstå barnens intentioner till varför de agerar, eller känner på ett visst sätt. Mlotshwa & Mthembu (2021) menar att samtalskort även kan användas av socialarbetare för att inhämta information om barnets liv, upplevelser och reflektioner kring sitt eget liv (Mlotshwa & Mthembu 2021 s. 444).

Studien visar hur samtalskortet kan komma att fungera som en isbrytare mellan två parter. Socionomerna vi intervjuade ser kortet som en väg att skapa allians, i ett kanske laddat samtal som formellt sett är mellan en myndighet/person i maktposition och ett barn eller familj. När en socionom fick frågan hur de upplever att barnets syn på socialtjänsten påverkas av användandet av samtalskort, svarade hen:

De upplever att vi är mer intresserade, de har haft många vuxna omkring sig som inte lyssnar och ser dem. Kortet påverkar barnen om vad de tänker om oss, att de blir nyfikna och intresserade, även om vi samtalar om svåra saker så har de kanske aldrig fått frågan, du är expert på dig själv, det är viktigt för att veta hur du kände, de känner sig sedda liksom

(Socionom 4)

Resultatet visar att samtalskorterna används olika beroende vilka kontexter de används i. Samtalskorterna verkar kunna användas på många olika sätt, och det verkar vara utifrån socionomens kreativitet som gränserna sätts för hur användandet kan se ut. Då de intervjuade socionomerna arbetar med barn på olika sätt, inom olika yrkesroller, kontexter och använder korten på olika sätt finns det även anledning att anta att fler socionomer och andra yrkeskategorier använder samtalskort på fler unika sätt än de som den här studien har visat.

6.2.2 Kartlägga och inhämta information

Ett annat tema som vi fann var att socionomerna vi intervjuade använder samtalskorterna för att kartlägga vad barnet varit med om. De använde även samtalskorterna för att få information om vad som har hänt i barnets liv och se hur barnet känner inför detta. Tidigare forskning bekräftar också att samtalskort och lekbaserade medel används av socialarbetare för att bland annat kartlägga barnets livssituation, inhämta information om barnets liv, upplevelser och reflektioner kring barnets liv (O'Reilly & Dolan, 2015, s. 1192; Mlotshwa & Mthembu 2021, s. 443ff).

Nedan följer några citat om hur samtalskorterna används för att kartlägga hur barnet har det i olika situationer, för att undersöka barnets direkta och indirekta närhet:

Jag använder korten när jag ska prata, i barnsamtalen, med barnen, för att ställa frågor, för att de ska kunna visa hur de känner sig i olika situationer.

(Socionom 3)

Sen använder jag också samtalskort när man pratar om andra i familjen. Ibland får de välja ett ord som de tycker passar in på mamma eller pappa eller syskon i olika situationer.

(Socionom 4)

Enligt Bronfenbrenners (1979) teori om ekologi för mänsklig utveckling samverkar flera system eller miljöer (mikro, meso, exo och makro-system) för att påverka individens utveckling och liv. Samtalskorterna är ett medel som socionomerna använder för att få reda på

detaljer om barnets liv. Socionomerna kan sedan undersöka de fyra olika ekologiska systemen som Bronfenbrenner (1979) talar om. De olika systemen kan utforskas genom att socionomen använder korten för att samtala och ställa frågor till barnet om hur barnet mår i olika situationer i dess liv.

Maslows (1943) behovspyramid kan kopplas till samtalskortet, då man genom att undersöka barnets liv och upplevelser ser till att barnet lever ett liv där många av barnets behov är tillgodosedda. En människas välbefinnande grundar sig nämligen i att den har sina behov tillgodosedda enligt Maslows (1943) teori om behovspyramiden. När socionomerna, genom att använda samtalskortet, undersöker hur barnet mår kan de sedan identifiera eventuella brister i barnets liv, och identifiera när behoven inte är tillgodosedda. När dessa är identifierade kan socionomerna sedan arbeta mot att tillgodose behoven. De intervjuade socionomerna menar att samtalskortet bland annat används för att se hur barnet känner inför olika personer i barnets närhet, och hur de personerna är.

Det här är ett bra sätt att använda samtalskort då barnen kanske pekar på ett kort som jag tolkar som glad, då får de beskriva lite vad kortet betyder för dem. Det blir till ett redskap för barnen att beskriva, delvis sina egna känslor och upplevelser men även andra personer i närheten

(Socionom 5)

Genom att socialarbetaren får insikt i hur barnet mår kan socialarbetaren sedan förstå barnens behov, exempelvis om man får fram genom ett samtal med samtalskort att barnet känner sig nedstämd, rädd eller arg i någon situation på grund av en händelse eller flera händelser så kan man börja arbeta mot att tillfredsställa det saknade behovet som gör att barnet mår dåligt (Maslow 1943). Vidare berättar socionom 5:

Korten blir som ett verktyg att ge språket en ytterligare dimension, också för att skapa förståelse för det som har hänt, till exempel i en tidigare våldsupplevelse,

(Socionom 5)

När sådana mer allvarliga upplevelser nämns kan socionomen exempelvis identifiera att behovet av trygghet inte är tillgodosett hos barnet. Socionomen kan sedan arbeta mot att

tillgodose detta behovet. Maslow (1943) menar att barnens känslor är kopplade till bakomliggande behov. Att hitta det bakomliggande behovet är socialarbetarens uppgift och där kan samtalskort användas för att medvetandegöra problemet och/eller påbörja arbetet av tillfredsställelse av behovet, genom att börja prata om känslor. Socialarbetaren kan sedan agera för att säkerställa barnets behov. I bästa fall kan han eller hon exempelvis prata med föräldrarna om hur de kan bekräfta barnet. Den tidigare forskningen bekräftar att samtalskort och lekbaserade medel används i olika former och kan till exempel symbolisera bilder på människor, byggnader, känslor men även innehålla text om olika samtalsämnen och frågor som socialarbetaren sedan kan ställa frågor kring (Bromark et al. 2023, s. 8; De Costa et al. 2023, s. 346-349; Mlotshwa & Mthembu, 2021, s. 444f). De lekbaserade medlen kan sedan användas för att kartlägga barnets livssituation (O'Reilly & Dolan, 2015, s. 1200-1205).

6.2.3 Terapi och känsluskola

Lekterapi kan se ut på olika sätt (Parker et al. 2021, s. 4; Van Nijnatten & Van Doorn 2013, s. 767). Bland annat kan barnet leka med olika leksaker, samt samtala med terapeuten (ibid 2013). Lekterapi kan även innebära att barnen med leksakerna går igenom sina traumatiska händelser genom att agera ut dem i leken (Stulmaker och Ray 2015, s. 128). Genom leken får barnet även möjlighet att utforska och uttrycka sina känslor i en trygg miljö (Parker et al. 2021, s. 4),

Socionom 1 använder korten i terapi i sin yrkesutövning. Samtalskort används i arbetet med svårare patienter, som barn med cancer. Socionom 1 uppgav att samtalskort kan vara bra i samtal som går ut på sorgbearbetning. Det är då samtalskort i form av känslor är ett hjälpmedel för att hjälpa barnet sätta ord på känslor och för att sedan bearbeta dem. Socionom 1 menar att samtalskort går att användas överallt.

Det är i terapi jag använder dem (samtalskort). Sedan så hade jag dem när jag arbetade på barnkliniken, i arbetet med barncancer. Då kunde det vara mycket i samtal med sorgbearbetning. Det går ju och använda samtalskort överallt tycker jag.

(Socionom 1)

Denna situation kan jämföras med det som tidigare forskning menar att lekterapi kan användas i situationer för att hjälpa barn läkas från traumatiska livshändelser (Stulmaker och Ray 2015 s. 128). Socionomerna i denna studie menar att samtalskort kan användas som det som socionom 1 beskriver som känslskola. Det innebär att socionomen hjälper barnet att hitta sina känslor genom att utbilda barnet om sina känslor genom samtalskort. Känslskola är ett nytt uttryck för oss, som vi inte hittat i den tidigare forskningen. Vidare kan man säga att känslskola är ett sätt att använda samtalskorten på. En socionom beskriver:

Jag brukar använda samtalskorten som en känslskola för att underlätta för de barn som har svårt att prata”

(Socionom 1)

Bronfenbrenner (1979) menar att för att förstå barnets känslor så måste socionomen kunna samtala med barnet om hur barnet känner. Genom användning av samtalskort kan barnet ges möjlighet att utforska sina känslor tillsammans med socionomen som en guidar och coachar barnet i terapi. Socionom 1 menar att många barn är rädda för att känna jobbiga känslor och har kanske lärt sig att man inte ska känna känslor över huvud taget, då det förknippas med något dåligt vilket leder till mycket lidande. Vidare menar socionom 1 att mycket av terapi handlar om vad en känsla är, hur det känns och att försöka identifiera sina känslor samt hur känslor kan relatera till tankar. Det är ett sammanhang där man får utforska sig själv i hur det känns i kroppen, att man pratar om känslan och jämför känslan med exempelvis hur föräldrarna känner känslan och för en diskussion kring det.

Många är ju väldigt rädda för att känna jobbiga känslor och har kanske lärt sig att man inte ska det och att det skulle vara något dåligt och så. Det leder till mycket lidande. Mycket av terapi handlar om är det här, hur känns det, om man tänker att man: “Okej vad är det för känsla?” Vad får man för tankar, hur känns det i kroppen, vilken färg är känslan, att man pratar om känslan, hur brukar föräldrar känna känslan, att man pratar om det.

(Socionom 1)

I den tidigare forskningen menar De Costa (2023) att leken ger socionomen/terapeuten en bra ingång i barnens liv, och kan genom leken få en djupare insikt i barnens inre liv, som annars kan vara svårt och känsligt för barnen att prata om. Lekterapi ger barnen en större självkänsla

under själva samtalet, vilket minskar deras rädslor och negativa känslor (Parker et al. 2021 s. 4, O'Reilly & Dolan 2015 s. 1200ff, Stulmaker och Ray 2015 s. 131f). Socionom 1 beskriver en känslskola som en effekt av samtalskortens tillsammans med socialarbetarens insats vilket leder till att barn kan börja förstå och sätta ord på sina egna känslor. Parker et al (2021) bekräftar detta användande i sin forskning där han menar att den vuxne kan hjälpa barnet att hantera inre och svåra känslor som barnet kanske har.

6.3 Effekter av samtalskort i samtal med barn

I vår uppsats beskriver socionomerna effekterna av användandet av samtalskort i samtal med barn. Socionomerna beskriver att effekterna består av känslor, kommunikation, barnvänligt samtalsklimat och slutligen att bygga allians.

6.3.1 Känslor och kommunikation

Tidigare forskning vittnar om hur samtalskort gör det enklare för barn att prata, även att de underlättar för barnet att prata om känslor (Mlotshwa & Mthembu, 2021, s. 449-450).

Genomlysande av alla intervjuer är hur korten gör det enklare för barnen att förstå och kommunicera sina känslor. Socionomerna berättar återkommande hur barnet enklare kan beskriva sina känslor, samt hur kommunikationen mellan båda parter styrks. En socionom berättar:

Jag upplever att samtalskortet hjälper barnen, underlättar för barnen att berätta saker eller liksom hjälper dem kanske att reflektera lite kring sig själva och kring andra, att de får känna efter lite. Många familjer som jag möter så är man kanske inte så van vid att prata med varandra eller känna efter hur man själv har det eller tänker och tycker om saker. Och det här blir ett sätt att göra det.

(Socionom 5)

De intervjuade socionomerna i vår studie menar även att samtalskort underlättar för barnen i deras kommunikation, i jämförelse med om det bara hade varit ett samtal utan något lekbaserat redskap. Tidigare forskning bekräftar att lek är erkänt som det primära sättet att lära sig om barn, och att lek är det sätt som barn föredrar att kommunicera på (O'Reilly &

Dolan 2015 s. 1192), vilket kan förklara varför de intervjuade socionomerna vittnar om att lek och samtalskort gör det enklare för barnen att kommunicera med socialarbetaren.

Socionomerna vi intervjuade beskriver vidare att många barn inte är vana vid att samtala om känslor, vilket underlättar genom samtalskort och andra lekbaserade metoder. Socionom 5 berättar att barnen lättare kan sätta ord på sina känslor och att de enklare kan förklara tydligare för socionomerna, vilket hjälper vuxenvärlden att förstå barnen.

Effekterna som jag upplever av korten är att barnen lättare kan sätta ord på sina känslor. De kan förklara tydligare för oss, de hjälper vuxenvärlden förstå dem. Vi vuxna kan också göra det tydligare för barnen via korten, vilket också är en effekt: Att de blir lättare att förstå oss.

(Socionom 5)

Socionomer kan alltså, med hjälp av korten, uttrycka sig tydligare för barnen, vilket gör det lättare för barnen att förstå socionomer. Denna effekt kan förklaras av den tidigare forskningen som De Costa et al. (2023) och O'Reilly & Dolan (2015) skriver om. De menar att barnen upplever en större glädje, entusiasm och uppskattning inför att samtala med socialarbetaren när lekbaserade medel och samtalskort används och barnen och socialarbetarna förstår varandra. Att barnen känner en sådan entusiasm kan ha flera anledningar, men bland annat beror det på att eventuell makt(o)balans mellan socialarbetare och barn minskar genom leken, då barnet känner att den vuxne är på barnets nivå och pratar barnets språk (De Costa et al. 2023 s. 358 & O'Reilly & Dolan 2015 s. 1201f).

Att barnen lättare förstår socionomen, kan sätta ord på sina känslor och att kommunikationen mellan socialarbetare och barn ökas genom samtalskort kan leda till att socionomen enklare kan få förståelse i barnens mikro, meso, exo och makrosystem, som Bronfenbrenner (1979) teori om ekologi för mänsklig utveckling visar. Genom god kommunikation om känslor kan barnet dela med sig om sin uppfattning om hur de känner sig. De kan även dela med sig om hur de känner sig i hemmet, på skolan, och hur barnets relationer är personer i barnets direkta närhet. Således kan socionomen få en uppfattning om barnets mikro-miljö, och socionomen får insikt i relationerna i barnets liv, som direkt påverkar barnets utveckling. Meso-miljön kan utforskas genom att barnet kan uttrycka sina känslor och tankar om hur relationerna mellan människor i barnets direkta närhet är. Exosystemet är en miljö där barnet inte är närvarande, men som ändå påverkar barnets liv (Bronfenbrenner 1979). Exempel på detta kan till exempel

vara föräldrarnas arbetsplats eller beslut som fattas av kommunen. Genom god kommunikation med barnet kan socialarbetaren få insikt i hur dessa externa faktorer påverkar barnets liv. Exosystemet kan även inkludera känslor relaterade till exempelvis föräldrarnas mående, förändringar på skolan eller andra aspekter som indirekt kan påverka barnets liv. Makrosystemet innehåller sådant som är ännu mer utanför barnets direkta närhet. Makrosystemet är sådant som samhällets värderingar och normer inom kulturen. När socionomerna får förståelse för barnets känslor kan socialarbetaren få insikt i hur dessa utomliggande faktorer påverkar barnet. Exempel på detta kan vara barnets känslor relaterade till hur samhället är utformat, men även sådant som rör barnets religion och kulturella bakgrund, och familjens bakgrund (Bronfenbrenner 1979). Att socionomen får insikt om barnets olika miljöer ger socionomen en förståelse för hur barnet är på väg att utvecklas, vilket är viktigt då socionomen söker att skydda och se till att barnet får en bra utveckling. Genom att få insikt i barnets miljöer kan socionomen även vidta åtgärder som är för att skydda eller se till att barnet utvecklas på ett sätt som är gynnsamt för barnet.

Vidare beskriver en socionom hur korten hjälper barnen få koll på sina känslor.

Jag tänker att den största effekten är ju att få koll på sina känslor. Att hitta ord på hur var och en känner. Att kanske ha hittat var i kroppen de här känslorna sitter. Och det tänker ju jag är något som gynnar alla, att ha ett gott känslospråk. Hur jag uttrycker känslor med ord istället för att gå till handlingar. Det är väl den största effekten.

(Socionom 1)

Vidare beskriver socionom 4:

För mig är det ett sätt att prata känslor med barnet och att kolla av om barnet kan sätta ord på sina känslor, att barnet vet hur det är och vara glad, eller ledsen. Att det kan va lättare att själv välja bild istället för att säga det. Det är ett sätt av många att hjälpa barn att prata. Det gör det enklare för barn att prata om sina känslor.

(Socionom 4)

6.3.2 Barnvänligare samtalsklimat

Ett enklare barnvänligare samtalsklimat är också ett tema som framkom genom intervjuerna. Många av de socionomer som intervjuades uppgav återkommande att korten skapade ett klimat där samtalet blir enklare att genomföra.

Tidigare forskning menar att lek skapar en barnvänligare miljö, vilket leder till att barnen öppnar upp sig mer, och känner mer förtroende för den vuxne (Van Nijnatten & Van Doorn, 2013, s. 771). Socionomerna beskriver att en effekt av korten är att skapa nyfikenhet, förståelse och att det öppnar upp nya dörrar för barnen att samtala. Socionom 1 menar att det blir lättare att kommunicera när man sitter och tittar på något gemensamt istället för att man endast tittar på varandra. Detta skapar nyfikenhet och förståelse. Socionom 2 lyfter effekterna i form av att barn kan identifiera sig med olika känslor som kan leda samtalet vidare att ställa andra frågor. Barnen blir även nyfikna av samtalskortet och när det är svårt att beskriva något så används korten för att hjälpa barnet beskriva. Alla de intervjuade socionomerna i vår studie beskriver att barnen uppskattar korten. De beskriver även att samtalskortet gör samtalet mer lättsamt och inte så seriöst. Samtalet blir inte så farligt, och det visar barnen att socionomerna kan samtala och möta barnen på en nivå som de själva uppskattar. Kortet kan även skapa en barnvänlig miljö som de trivs i. Det kanske också visar barnen att andra barn brukar komma till socialtjänsten, vilket ger dem en trygghetskänsla. Vidare menar Traasdahl (2021 s. 83) att korten kan innehålla frågor och samtalsteman som kan hjälpa barnet och socialarbetaren att samtala kring diverse teman som rör barnets liv. De intervjuade socionomerna beskriver även hur samtalskortet skapar ett mer avslappnat klimat där barnet trivs bättre i:

Jag tror att det på grund av korten blir ett mer avslappnat möte mellan mig och barnet. Det tror jag absolut, snarare än att jag skulle sitta i en fåtölj mitt emot och ställa massa frågor. För det blir så abstrakt för barnet. Det här ger någonting att de mer känner igen sig i vissa saker, tänker jag, och då blir det enklare för barn att uttrycka sig

(Socionom 3)

Min känsla är att det är lättare. Det blir något annat att fokusera på än att sitta i ett rent samtal. Det blir lite mer lekfullt. Och så tycker de (barnen) ofta att de här korten har varit väldigt, väldigt gulliga och fina.

(Socionom 1)

Den tidigare forskningen beskriver liknande som ovanstående citat visar. Mlotshwa & Mthembu (2021) menar att leken tar bort delar av det allvar som kan infinna sig i samtalen, och bidrar till att barnen känner sig mer bekväma och positiva i samtalen. Samtalskortet gör att barnen får uttrycka sig på deras villkor, i en miljö som de själva gillar. Samtalskortet och socionomens användning av dem kan alltså skapa trygghet hos barnet, eftersom barnet befinner sig i en trygg miljö, som en ett grundläggande behov i Maslows behovstrappa (1943). Samtalskortet och socionomen kan främja barnets delaktighet i samtalet, utveckla självständighet hos barnet, då barnet får vara med och styra samtalet i viss mån. Vidare kan korten och socionomen styrka barnets emotionella välbefinnande, personliga utveckling och kanske även få barnet att uppnå en känsla av självförverkligande, genom samtalen med barnen. Maslow (1943) menar att för att en människa ska kunna känna en hög värdering av sig själv eller för att ha en bra självkänsla är det väsentligt att de fysiologiska behoven är tillfredsställda. När socionomerna samtalar med barn genom samtalskort så är effekten att det skapar ett barnvänligare samtalsklimat vilket gör att barnet känner sig trygg och säker. När barnet känner sig säker och trygg så menar Maslow att ytterligare behov blir mer aktuella, nämligen att känna en hög värdering om sig själv genom självrespekt eller självkänsla. Barnet kommer då att försöka öka sin prestation och söka respekt från andra. Exempelvis när barnet använder samtalskort med en socionom så kan barnet få bekräftelse och beröm av socionomen när korten används. När ett barnvänligt samtalsklimat uppstår så kan man tänka att det främjar möjligheten för barnet att samtala om svåra samtalsämnen som de annars inte hade kunnat prata om. Därför ökar självkänslan, eftersom barnet kan hantera något som är svårt för dem. Ytterligare en effekt av användandet är att barnets självständighet främjas genom att barnet får vara delaktig i samtalet. Tidigare forskning bekräftar att samtalskort kan hjälpa barnen vara mer delaktiga och påverka samtalen (De Costa et al. 2023). Likväl bekräftar den tidigare forskningen att leken tar bort delar av det allvar som kan infinna sig i samtalen, och bidrar till att barnen känner sig mer bekväma och positiva i samtalen Mlotshwa & Mthembu (2021), vilket kan alltså kan främja självkänslan hos barnet.

6.3.3 Bygga allians

Tidigare forskning menar att genom leken kan barn även delta och interagera på ett effektivt sätt med socialarbetaren, och en allians skapas mellan socialarbetare och barn (Van Nijnatten & Van Doorn 2013 s. 771). Många av de intervjuade socionomerna tycker att korten hjälper till med allians-skapandet mellan dem och barnen. Socionomer uppgav att alliansen är något som också kan skapas utanför korten, men att korten absolut kan vara en hjälp i allians skapandet.

Jag tänker nog att den alliansen påverkas positivt. Att det blir lite lättare för barn tror jag, att öppna upp och lita på oss när vi inte kommer med det här fyrkantiga, då och pekar med hela handen utan mer bjuder in till samtal.

(Socionom 2)

Den tidigare forskningen menar att lekbaserade metoder ger barnet en känsla av att socialarbetaren är där, ser barnet och bryr sig om barnet, men även att den ökar även barnets vilja till att känna förtroende och ökar viljan hos barnet till att lita på socialarbetaren (Parker et al. 2021 s. 4, O'Reilly & Dolan 2015 s. 1200ff, Stulmaker och Ray 2015 s. 131f).

Socionom 5 bekräftar följande:

Alliansen blir starkare, utifrån att vi förstår varandra bättre, barnen känner sig sedd och förstådd, om jag visar att barnens känslor är viktiga blir alliansen starkare, använder vi det att lyfta barnet och deras känslor så är det klart det blir en starkare allians.

(Socionom 5)

Socialarbetarna beskriver att de uppskattar korten personligen då det är ett användbart redskap för att bygga allians vilket skapar ett godare klimat för både barn och socialarbetare. Om barnet inte vill prata så kan barnet också peka på en bild som visar hur det känner och mår.. En socionom berättar:

Ja, asså jag tycker ju det är jätteroligt att använda dem, eftersom jag tycker att det funkar så bra. Så att det ger ju mig en glädje i arbetet att få använda dem när jag ser att de fungerar. Och att det förenklar för mig istället för att sitta och dra ur någon någonting som är jättesvårt. Då är det lättare för mig att ha korten till hjälp och det är ju såklart mycket roligare.

(Socionom 1)

Socionom 1 menar att samtalskortet gör arbetet roligare för att de fungerar så bra med barn att skapa allians, vilket styrks av tidigare forskning som visar att leken skapar en barnvänligare miljö, leder till att barnen öppnar upp sig mer, och känner mer förtroende för den vuxne (Van Nijnatten & Van Doorn, 2013 s. 771).

Samtalskortet används även av de intervjuade socionomerna i situationer där de vill beskriva sina egna känslor för barnen för att skapa allians. Så här berättar en socionom hur de kan använda korten för att spegla sina egna känslor inför ett samtal, och på så sätt skapa förtroende hos barnet:

Så här kände jag när jag skulle komma hem till dig, att jag var lite nervös och tänkte såhär att: "tänk om jag inte fick prata med dig". Jag kunde också beskriva mina egna känslor. Jag har även använt nallekortet på föräldrar, för att ibland så är det lättare att fokusera på något annat än att man sitter och pratar med varandra, så att fokuset blir på något annat, då blir man inte så iakttagen

(Socionom 2)

Situationen blir avdramatiserad genom att socialarbetare involverar sig själva genom att spegla egna känslor vilket skapar trygghet för barnet att dela med sig. Det skapar en miljö där barnen känner sig trygga med att samtala om svåra saker men även andra saker. Maslow (1943) menar att starkare gemenskap bildar tillgivna relationer. Forskning bekräftar att leken ger barnen en känsla av kontroll under samtalet, samtidigt som det skapar en barnvänlig miljö som barnet trivs i (Van Nijnatten & Van Doorn 2013 s. 771). När socionomen använder sig av samtalskort i samtal med barn så kan Maslows teori och forskning förklaras att effekten blir att barnet får det enklare att bygga en gemenskap. Detta genom att mötet med socionomen blir avdramatiserat genom användandet av samtalskort där de kan samtala om känslor. Då kan

socionomen spegla sina egna känslor för att bilda en allians med barnet. När socionomen speglar sina känslor genom samtalskort så kan det hjälpa barnet att sätta ord på sina egna känslor vilket är effekten av det som Maslow menar med att skapa tillgivna relationer och forskning som menar att en miljö skapas som barnet trivs i. Effekten av samtalskorten är att barnet inte känner sig iakttagen då samtal med samtalskort med barnet har skapa en tillgiven relation till socionomen.

6.4 Utmaningar med samtalskort

Studien har igenkänt tre subteman i socionomernas beskrivning av utmaningar med samtalskort. Socionomerna beskriver utmaningarna som feltolkningar, missförstånd, tidsaspekten, att spela korten rätt och det sistnämnda att locka, etiskt försvarbart.

6.4.1 Feltolkning och missförstånd

En utmaning som identifierades, och som är kopplat med samtalskorten är att man som socialarbetare inte bör tolka ett kort, eller en känsla, eller något som kortet visar innan barnet har tolkat känslan själv, då detta kan leda till missförstånd. Den tidigare forskningen bekräftar att vid användandet av lekbaserade metoder kan socialarbetare komma att missuppfatta och tolka in barnens svar på ett annat sätt än vad barnet faktiskt menar (De Costa et al. 2023, s. 358). En socionom berättar:

En utmaning är väl lite att man kanske tolkar för fort. Att man är lite för snabb i det. Då får man ju va uppmärksam på sig själv. Sen kan det ju va att barnen inte riktigt förstår. Det kan va en utmaning.

(Socionom 4)

En socionom beskriver exempel på svårigheten med att tolka rätt vad barnen menar när de använder samtalskort:

Det är ju bara en bild med en figur som visar sina känslor, så om barnet inte förstår korten, eller att det är svårt för mig som socionom att förklara, då kan ett barn säga till exempel: 'Såhär arg är min pappa, han slog mig.' Och sen berättar barnet att pappa är jättesnäll när vi leker, och då kan de barnen ge

dubbla bilder. Då är det ju svårt att veta vad barnet egentligen menar.

(Socionom 2)

Inom våldssituationer kan det även vara en utmaning att inte förvränga vad som sagts av barnet, eller att man som socialarbetare får barnet att beskriva händelsen på ett sätt som kanske egentligen inte stämmer. Tidigare forskning menar att socialarbetaren även kan komma att missuppfatta och tolka in barnens svar på ett annat sätt än vad barnet faktiskt menar (De Costa et al. 2023 s. 358). Som socialarbetare bör man alltså vara försiktig när man använder samtalskort och hamnar i känsliga samtal med barn. Detta kan vara utmanande och svårt. En socionom berättar:

Men just i våld kan det ju vara en utmaning, att man liksom inte förvränger, eller får barnet att beskriva på ett sätt som kanske egentligen inte stämmer. Så där får man vara lite försiktig när man hamnar i sådana berättelser. Det tror jag är det svåraste.

(Socionom 2)

Tidigare forskning menar att barns upplevelser och uppfattning av situationer inte alltid är samma som vuxna uppfattar situationen. Därför kan det bli en utmaning för vuxna att bilda sig en rätt bild av vad barn berättar och vad de visar vuxna (De Costa et al. 2023 s. 338).

6.4.2 Tidsaspekten och att spela korten rätt

Den tidigare forskningen lyfter följande faktorer i användandet av lekbaserade metoder: Att socialarbetare upplever att de inte får den tiden de behöver för att först leka med barnen och sedan samtala (O'Reilly och Dolan 2016 s. 1204). Detta är en utmaning som är organisatorisk och men även relevant i användandet av samtalskort och lekbaserade metoder då dessa kan vara mer tidskrävande. Det ligger på socionomerna att vara medveten om deras tidsutrymme för att sedan ta beslut hur de kommer att disponera sin tid i användandet av samtalskorten med barn. Det innebär att utmaningen för socionomer är att hantera tiden på bästa möjliga sätt för att säkerställa att de använder samtalskorten såsom beskrivet ovan av socionomerna. En socionom berättar

Tidsaspekten är ju alltid svår i socialtjänstens arbete. Och ibland så kanske man tror att man avsätter rätt med tid, för det finns ju barn som vill stanna en stund till... Men det handlar ju också om hur jag ska bedöma. Och då kanske jag också får säga att jag gärna kommer tillbaka, och tar med de här korten igen.

(Socionom 2)

Socionom 5 beskriver att det kan vara en utmaning att ge barnen utrymme att tänka och fundera, utifrån den tid socionomen har att avsätta i samtalen. Det innebär att man kan få välja bort korten och ta fram dem vid ett annat tillfälle. Vissa barn är nämligen snabbare än andra och det beror på deras specifika sätt att vara. Forskning bekräftar att terapeuter med ett tydligt mål, och lite tid också kan ha svårt att hinna implementera lek metoder i sina behandlingar, eftersom lekterapi kräver en del extra tid (Brown och Lynch 2023 s. 254).

Socionomerna beskriver att det är en utmaning i hur man använder korten, med vem man använder korten, och även hur lång tid av samtalet man använder korten. Att spela samtalskortet rätt med barnen betyder att man använder samtalskort på barn som faktiskt tycker om dem, uppskattar dem, samt att man använder korten på ett sätt som är effektivt för barnen och socialarbetarens syften. Det kan annars hända att barnet kan tycka korten är pinsamma eller fjantiga.

Om det blir fjantigt kan jag avbryta samtalet, och kanske fråga barnet om vi kan prata om det istället. Men kör jag bara på med det om de inte uppskattar det så blir det ju inte bra.

(Socionom 1)

Socionom 5 beskriver även att det är en utmaning att barn inte är vana vid att sitta och reflektera kring sina känslor. Socionomerna beskriver att förberedelse är viktigt vid användandet av samtalskort. Man ska vara beredd att ge ett eget svar till barnen.

Den främsta utmaningen är att barnen kanske inte är vana vid samtalskortet. Och inte är vana vid att sitta och reflektera kring känslor.

(Socionom 5)

6.4.3 Att locka - Etiskt försvarbart?

O'Reilly & Dolan (2015) menar i tidigare forskning att leken ökar även barnets vilja till att känna förtroende och ökar viljan hos barnet till att lita på socialarbetaren. Vidare menar tidigare forskning att lekbaserade metoder kan underlätta för barn att berätta, och att lek kan användas som ett sätt att locka fram information hos barnet (Stulmaker och Ray 2015, s. 131f). Däremot lyfter den tidigare forskningen inte hur lekbaserade medel kan locka barn till information på ett oetiskt sätt.

Anledningen till att denna utmaningen uppstod var genom en socionom som uppgav att man bör vara medveten om att korten är ett redskap för att locka fram information ur barnen, och att de även kan få barnet att känna sig tvungen att svara på något som de egentligen inte vill svara på. Här har en ny upptäckt gjorts om ett nytt begrepp. Upptäckten är den etiska aspekten av att det inte behöver vara etiskt hållbart att locka fram information och känslor hos barnen på ett oetiskt sätt.

Socionomen uppger:

Barn har ju rätt att vara delaktiga, men de har också rätt att inte prata med oss. Och det är här korten är ett sätt att locka barn att berätta. Så det är en balans man måste vara medveten om. Om barnet känner sig tvungen att svara på något sätt, och bara liksom pekar på något kort, bara för att man ska bli färdig, om inte barnet riktigt vet vad känslan liksom betyder. Amen, det är väl igen det där om barnet lockas eller känner sig tvingat att svara på något som de egentligen kanske inte vill svara på eller vet vad som ska svaras på, men säger något för att den vuxna ska bli nöjd

(Socionom 3)

Då socionomen inte beskrev så mycket om att locka fram information från barn på ett oetiskt sätt genom samtalskort har vi inte mycket att skriva under denna subrubrik, mer än ett citat och ett resonemang som vi för. Vi tog med detta som en subrubrik, eftersom vi tycker att det är en viktig upptäckt som kan vara relevant att vara medveten om när man använder lekbaserade metoder och samtalskort.

7. Avslutande sammanfattning

I vår avslutande diskussion kommer vi att kort sammanfatta resultaten i studien som relaterar till vårt syfte och våra frågeställningar. Vi kommer även att ge förslag på vidare forskning.

Syftet med vår studie var att undersöka socionomernas användande av samtalskort, vilka effekter de har för barnen och vilka utmaningar det finns med korten. Studiens resultat visar att socionomer använder samtalskort i socialt arbete med barn i olika kontexter, för att kartlägga och inhämta information samt för terapi och känsloskola. Tidigare forskning beskriver och bekräftar att både samtalskort och lekbaserade medel kan användas i många olika situationer (De Costa et al. 2023, s. 347; Kebbe 2017, s. 588; Mlotshwa & Mthembu, 2021, s. 444; O'Reilly & Dolan 2015 s.55).

Vidare visar studien vilka effekter socionomerna beskriver att barnen har i samtal med samtalskort. Resultaten av studien visar att effekterna består av en hjälp för barnen att uttrycka känslor, kommunicera, skapa ett barnvänligare samtalsklimat och en hjälp för socionomerna och barnen att bygga en allians. Resultaten vi har kommit fram till belyser viktiga aspekter av effekterna i att använda samtalskort med barn inom socialt arbete och att användandet kan anpassas utifrån vilken effekt man vill få fram. Det har framkommit av vår studie att effekterna av användandet med samtalskort i socialt arbete med barn kan användas som ett förstärkande kommunikationsmedel. Ett annat intressant resultat som tidigare forskning också lyfter är att effekten av användandet med samtalskort i samtal med barn är att socialarbetarna får en djupare förståelse i barnets liv, och barnets perspektiv på händelser och situationer i barnets liv. Mlotshwa & Mthembu (2021, s. 451) menar att socialarbetare kan hjälpa barnet hantera dessa situationer, eller alternativt göra förändringar i barnets liv, om detta skulle anses behövas. Tidigare forskning beskriver en förklaring till att barn upplever goda effekter vid användandet av samtalskort. Dopaminnivåerna höjs vid användandet av lekbaserade medel, vilket gör att barn som exempelvis har upplevt trauma kan samtala om känsliga ämnen genom användandet av lekbaserade medel, som samtalskort (Parker et al. 2021, s. 4).

Samtalskortet gör det enklare för barnen att förstå och kommunicera sina känslor, skapa allians med socionomen, öppnar upp för samtal, gör samtalet mindre laddat och andra effekter som har lyfts i analysen. Effekterna hade varit intressanta att undersöka i fortsatt forskning.

Sist visar studien vilka utmaningar det finns enligt socionomer med att använda samtalskort i deras samtal med barn. Resultatet visar att utmaningarna består av feltolkningar, missförstånd, att spela korten rätt, tidsaspekten och slutligen att locka barnen att berätta något de egentligen inte vill berätta. Ett av två fynd som var nya för oss i vår studie var hur samtalskort användes för att träna barnen i att använda sina känslor: Den så kallade känsluskolan. Det var intressant att höra en socionom berätta om detta, eftersom det inte är något som vi direkt hittat i den tidigare forskningen.

Det andra fyndet var hur samtalskort kan komma att locka barn, eller sätta en press på barn att prata med socionomerna. Det är intressant att lyfta detta då det är en etisk aspekt som är viktig att ta hänsyn till när man använder samtalskort med barn. Slutsatsen är att det är viktigt för socionomerna att vara medvetna om att barnet kanske inte vill berätta allting, och att endast använda korten på ett sätt som hjälper barnet uttrycka vad de vill uttrycka. Ytterligare ett dilemma i detta, som skulle vara intressant att utforska, är huruvida det ibland kan tänkas vara nödvändigt att locka fram information ur barnet som kan komma att vara nödvändig för socionomen att få för att skydda barnets liv och hälsa. En sådan diskussion hade kunnat vara intressant att ha i ett annat forskningsprojekt.

Vi hoppas uppsatsen har bidragit med ny information som kan vara av relevans för det sociala arbetet. Vidare vill vi återigen tacka alla som medverkat. Och även de som ville medverka.

8. Referenser

8.1 Vetenskapliga artiklar

Aronsson, K. & Hundeide, K. (2002). Relational rationality and children's interview responses. *Human Development*. 45: 174–186.

Bromark, K. Knutsson, O. Spånberger Weitz, Y. (2023). Co-designing a dynamic tool to enhance participation for young people: A participatory design project with young service users and social workers. *Children and Youth Services Review*. ISSN: 0190-7409, Vol: 147, Page: 106856. DOI: 10.1016/j.chilyouth.2023.106856

Bronfenbrenner, Urie. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge : Harvard University Press.

Enhancing social work student learning: converging Bronfenbrenner, Bourdieu and practice learning. By: Fearnley, Barry, *Social Work Education*, 02615479, Mar2020, Vol. 39, Issue 2

Brown T, Lynch H. Children's Play–Work Occupation Continuum: Play-Based Occupational Therapy, Play Therapy and Playwork. *Canadian Journal of Occupational Therapy*. 2023;90(3):249-256. doi:10.1177/00084174221130165

Buckley, H., Horwath, J. and Whelan, S. (2006) *Framework for the Assessment of Vulnerable Children & their Families: Assessment Tool and Practice Guidance*, Dublin, Children's Research Centre

Dijkstra-de Neijs, L. Tisseur, C. Kluwen, L, A. van Berckelaer-Onnes, I,A. Swaab, H. E, Wietske A. (2021). Effectivity of Play-Based Interventions in Children with Autism Spectrum Disorder and Their Parents: A Systematic Review. *Journal of Autism & Developmental Disorders*. 53(4): 1588-1617. (30p). DOI: 10.1007/s10803-021-05357-2

DeCosta, P. Timothy C. Skinner, Jette Led Sørensen, Martha Krogh Topperzer & Dan Grabowski (2023) Narrative and play-based interviewing - a framework for eliciting the perspectives of young children, *Qualitative Research in Psychology*, 20:3, 337-362, DOI: 10.1080/14780887.2023.2195366

Drisko, J., Corvino, P., Kelly, L., & Nielson, J. (2020). Is Individual Child Play Therapy Effective? *Research on Social Work Practice*, 30(7), 715-723.
<https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1177/1049731519854157>

Ferguson, H. (2014). What social workers do in performing child protection work: Evidence from research into face-to-face practice. *Child & Family Social Work Advance Access*. 21.
Doi: 10.1111/cfs.12142

Fängström K. "I´don´t remember anything". Optimising the choice of method when interviewing preschoolers. Doktorsavhandling. Uppsala: Uppsala universitet; 2017.

Handley, Gill., Doyle, Ceila. (2014). Ascertaining the wishes and feelings of young children: social workers' perspectives on skills and training. *School of Education, University of Northampton*. 19(4): 443-454. (12p). Doi: 10.1111/cfs.12043

Kebbe, M. Jillian L.S. Byrne, Samah Damanhoury, Geoff D.C. Ball, Following Suit: Using Conversation Cards for Priority Setting in Pediatric Weight Management. (2017). *Journal of Nutrition Education and Behavior*. Volume 49, Issue 7. Pages: 588-592. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jneb.2017.03.020>.

Stulmaker, H, L. Dee C. Ray. (2015). Child-centered play therapy with young children who are anxious: A controlled trial. *Children and Youth Services Review*, Volume 57:127-133.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2015.08.005>

Maslow, A. H. (1943). *A theory of human motivation*. *Psychological Review*, 50, 370–396.

Plotshwa, A. and Mthembu, M. (2021). THE USE AND VALUE OF A CHILD ASSESSMENT TOOL (CAT) IN SOCIAL WORK CHILD ASSESSMENTS. *Social Work/Maatskaplike Werk*, 57(4): 443. doi: 10.15270/57-4-968.

O'Reilly, L. Dolan, P. (2016). The Voice of the Child in Social Work Assessments: Age-Appropriate Communication with Children. *The British Journal of Social Work*. 46(5): 1191-1207. doi:10.1093/bjsw/bcv04

Parker, M., Hergenrather, K., Kelly, C., Smelser, Quinn. (2021). Exploring Child-Centered Play Therapy and Trauma: A Systematic Review of Literature. *International Journal of Play Therapy*. 21, Vol. 30, No. 1, 2–13. DOI: <http://dx.doi.org/10.1037/pla0000136>

Van Nijnatten, C. Van Doorn, F. (2013). The role of play activities in facilitating child participation in psychotherapy. *JSTOR Journals*, 15(6): 761-775.

8.2 Litteratur

Ahrne, Göran, Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2022). *Handbok i kvalitativa metoder*. Upplaga 3 Stockholm: Liber

Alvinus, Aida, Borglund, Anders & Larsson, Gerry (2023). *Tematisk analys: din handbok till fascinerande vetenskap*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Aspers, Patrik (2011). *Etnografiska metoder*. Stockholm. Liber.

Blaike, Norman (2009). *Designing Social Research: The Logic of Anticipation*. Cambridge. Polity Press.

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje upplagan Stockholm: Liber

Bowlby, John (2014). *En trygg bas kliniska tillämpningar av anknytningsteorin*. Johanneshov: MTM

Eidevald,

Eldén, Sara (2020). *Forskningsetik: vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Guba, Egon G. & Lincoln, Yvonna S. (1994) "Competing paradigms in qualitative research."

Hartman, Jan, 1960-2022. - Grundad teori [Elektronisk resurs]. - 2014. - ISBN: 9789144032658

Hermerén, Göran (red.) (2016). *God forskningssed*. Johanneshov: MTM

Hellner Gumpert, Clara & Larsson Abbad, Gunvor (2012). *Att intervjua barn med intellektuella och neuropsykiatriska funktionshinder*. Johanneshov: TPB

Koprowska, J. (2010) *Communication and Interpersonal Skills in Social Work*, 3rd edn, London, Learning Matters Ltd.

Landreth, G. L. (2005) *Play Therapy: The Art of the Relationship*, 2nd edn, New York, Brunner-Routledge

Rennstam, Jens & Wästerfors, David (2015). *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

8.3 Hemsidor

Djordjevic, V & Folin, E & Sheikh, E (2011). *Kärnan i förändring En litteraturöversikt avseende ungdomar i behandling*. Örebro Universitet. Tillgänglig på internet: <http://www.diva-portal.se/smash/get/diva2:420665/FULLTEXT01.pdf> [2023-12-21]

UNICEF Sverige. (2020). *2020 var året då barnkonventionen blev svensk lag* [Video]. YouTube. <https://youtu.be/GG9TBzAQDOo?feature=shared>

UNICEF. (31 Oktober 2023). *Barnkonventionen*.

<https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten>

Magelungen (2023) *Akademi/Samtalskort*,

<https://magelungen.com/akademi/specialanpassade-uppdrag/samtalskort/> [2023-10-31]

Lättattlära (2020) *Psykologiskaperspektiv/Maslowsbehovstrappa*.

<https://lattattlara.com/psykologiska-perspektiv/humanistiskt-perspektiv/maslows-behovstrappa/> [2023-12-01]

9. Bilagor

9.1 Informationsbrev

Bilaga 1

Informationsbrev

Hej (x)! Tiden för vår intervju närmar sig och vi ville skicka ut ett till mail där vi mer förtydligar vad vår uppsats kommer handla om.

Vi som utför denna studien heter Nils Dahlvig & Sakarias Adlouni. Vi läser vår näst sista termin på socionomprogrammet på Lunds Universitet på Campus Helsingborg. Studien har som syfte att utforska socionomers uppfattning på vilka effekter samtalskort har i deras samtal med barn. Vi vill även undersöka hur och på vilket sätt socionomer använder samtalskort som redskap i samtal med barn, vilka effekter socionomer beskriver att samtalskort har i deras samtal med barn samt vilka utmaningar det finns, enligt socionomer med att använda samtalskort i deras samtal med barn. Samtalskort är alltså kort som används i samtal med barn, ungdomar och vuxna. Samtalskort kan se olika ut men är ofta kort med bilder eller texter på, som underlättar samtalet med klienten.

Intervjun kommer att hållas av (x).

De kriterier vi har för att du ska kunna vara med är att du är: Socionom, arbetar/arbetat minst 1 år med barn & arbetar/arbetat med samtalskort

Känn dig fri att kontakta oss om du har några fler frågor innan intervjun.

Tack för att ni vill vara med!

Med vänliga hälsningar:

Sakarias Adlouni & Nils Dahlvig

Kontakt: Sakariasad@gmail.com & Ctr15nda@student.lu.se

9.2 Samtyckesblankett

Bilaga 2

- Intervjun är planerad att ta mellan 40-60 minuter. Inför intervjun har vi förberett frågor som vi kommer att ställa, och som är skickade till dig i vår intervjuguide. Det är frivilligt för dig att delta, och om du inte vill vara med i intervjun så är du fri att avboka intervjun när du vill. Du är också fri att avbryta intervjun mitt i, och du väljer själv vilka frågor du vill svara på.
- Med din tillåtelse kommer vi att spela in intervjun, vilket kommer vara till hjälp för oss när vi ska transkribera och analysera intervjun inför att skriva uppsatsen. Viktigt att veta är att dina svar endast kommer att granskas av oss (och eventuellt vår handledare Carina Gallo), och att ingen annan kommer kunna koppla dina svar till dig personligen.
- Det inspelade materialet kommer förvaras av oss tills att studien är avslutad och uppsatsen skriven. Efter avslutad uppsats kommer allt inspelat och transkriberat material att förstöras och raderas. Vi kommer inte skriva ut ditt namn i studien, eller på något sätt härleda de svar du anger till dig personligen. Du har alltså full anonymitet i de svar du anger och ingen kommer kunna koppla dina svar till ditt namn eller din identitet.
- När studien är avslutad kommer studien vara tillgänglig genom databasen LUP Student Papers. Vid ytterligare frågor får ni gärna höra av er till oss. Tack för ditt medverkande. Vi ser fram emot samtalet.

Mvh:

Sakarias Adlouni & Nils Dahlvig

Härmed samtycker jag till ovanstående: _____

9.3 Intervjuguide

Bilaga 3

Intervjuguide

Introduktion

- Kort presentation om oss och syftet med studien
- Genomgång om informationsbrevet som skickats ut och säker bekräftelse på frivillighet, anonymitet och säkerhet
- Information om tidsramen för intervjun
- Fråga intervjupersonen om hen har några frågor angående intervjun eller studien

Bakgrundsfrågor

- Presentera dig själv. (Ex: Ålder, detaljer om din utbildning).
- Hur länge har du arbetat som socionom?
- Var arbetar du för tillfället? Hur länge har du arbetat där?
- Vilka barn möter du där? (Ex: Vilka åldrar, av vilka anledningar har ni samtal, vilken socioekonomisk bakgrund kommer dem, etc)

1. Användandet av samtalskort

Hur använder du samtalskort som redskap i samtal med barn?

- I vilka situationer använder du samtalskort,
 - ifall du inte gör det, vad skulle det bero på?
- Vilka typer av kort använder du?
 - Varför använder du just dem?
- Hur väljer du ut vilka typer av kort som du ska använda
 - Vad tar du i beaktning när du väljer kort?

- Använder du olika kort beroende på vilket barn du ska möta?
- När under samtalet tar du fram korten?
- Hur introducerar du korten?
- Kan du ge exempel ur “verkligheten” på hur du använder korten?
- Är det något som du skulle vilja tillägga utifrån egen erfarenhet under detta tema?

2. Effekter för barnen

Vilka effekter anser du att samtalskortet har i ditt samtal med barn?

- Hur upplever du att barnen påverkas av att du använder korten?
- Vad tror du barnet tycker om att ni använder korten i samtalet?
 - Vad tror du barnet hade svarat om den fick denna frågan?
- Hur upplever du att barnets syn på socialtjänsten påverkas av att du använder korten?
- Hur upplever du att korten påverkar ditt yrkesutövande och dina samtal med barn?
- Hur upplever du att korten påverkar kommunikationen mellan dig och barnet?
- Hur upplever du att alliansen till barnet påverkas av att du använder korten (Tillit, relation)?
- Har korten någon påverkan på dig personligen i ditt yrkesutövande?
- Är det något som du skulle vilja tillägga utifrån egen erfarenhet under detta tema?

3. Utmaningar

- Vilka utmaningar finns det, enligt dig, med att använda samtalskort i ditt samtal med barn?

- Finns det utmaningar i hur du använder korten, isåfall vilka?
- Finns det utmaningar som du upplever att barnen upplever av att du använder samtalskortet?
- Finns det utmaningar i hur du upplever att kommunikationen påverkas av att använda samtalskortet?
- Finns det utmaningar i hur du upplever att alliansen med barnet påverkas av att du använder samtalskortet?
- Finns det utmaningar gällande tidsaspekten när du använder samtalskort?

- Finns det utmaningar som påverkar din syn på din profession?
- Är det något som du skulle vilja tillägga utifrån egen erfarenhet under detta tema?

4. Sista ordet

- Är det något du vill tillägga i intervjun? Är det någon fråga som vi glömt ställa?

-Har du någon fråga till mig?

Avsluta intervjun

- Fråga om det finns något mer de vill lyfta angående intervjun eller studien
- Fråga om det är okej att kontakta dem om vi har några ytterligare frågor efter att intervjun är avslutad
- Fråga om den intervjuade vill ha slutresultatet av vårt arbete
- Tack för ditt medverkande